

1 četvrtak, 12.09.2006.
2 [Otvorena sjednica]
3 [Optuženik je ušao u sudnicu]
4 ... Početak u 9.00h
5 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.
6 Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zasjeda.
7 Sjednite, molim.
8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Od Vijeća se zatražilo da se ne
9 pozove odmah svjedok zato što Tužilaštvo ima nešto da kaže.
10 G. WHITING: [simultani prijevod] Samo ukratko. Imamo jedno pitanje koje
11 želimo pokrenuti. Na osnovu liste dolazećih svjedoka, vidimo da imamo jednog
12 svjedoka po imenu Stevo Plejo, broj 91, za kojeg se čini da bi mogao doći
13 sljedeće sedmice. A Obrana ga je navela kao mogućeg svjedoka prema Pravilu
14 92bis. Međutim mi nismo dobili, a mislim da ni Vijeće nije dobilo zahtjev da se
15 uvrsti njegov iskaz prema Pravilu 92bis. A ako svjedok dolazi sljedeće sedmice,
16 to je nešto što treba biti urađeno odmah. A pošto posebno mislimo da je ovo
17 svjedok koji je pogodan za svjedočenje prema Pravilu 92bis tako da bi to moglo
18 biti zaista pitanje da li on treba da svjedoči na ovaj način.
19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Imate li Vi nešto da kažete,
20 gospodine Milovančeviću?
21 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mi smo procenjivali mogućnost da što više
22 ovaj postupak učinimo efikasnim. U tome smislu, razmišljali smo o ovome svedoku
23 kao svedoku po Pravilu 92bis. Međutim svedok je upravnik zatvora u
24 najkritičnijem periodu vremena koji je obuhvaćen optužnicom. I mnogo stvari
25 koje... o kojima svedok govori faktički isključuju njegovu mogućnost da bude
26
27
28
29
30

utorak, 12.09.2006.

Predmet br. IT-95-11-T

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona, načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o izvornom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena s transkriptom na engleskom jeziku.

1 svedok po Pravilu 92bis, osnovne stvari, osnovne okolnosti o kojima on svedoči.

2 Mi ćemo, u toku današnjeg dana, u svakom slučaju, još jednom razmotriti
3 tu mogućnost da to bude svedok po Pravilu 92bis, razmotrićemo i u toku današnjeg
4 dana ćemo to pitanje rešiti. Ja sam potpuno saglasan sa mišljenjem poštovanog
5 kolege tužioca da je to stvar koja mora da rešena hitno. Toga sam svestan.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To je urgentna stvar, gospodine
7 Milovančeviću, i nisam sasvim siguran koje kriterije Obrana koristi u
8 određivanju statusa prema Pravilu 92bis svjedocima. Jer ako se pogleda samo
9 položaj na kojem je taj svjedok bio u određenom trenutku, meni ne izgleda da bi
10 on trebao da bude svjedok prema Pravilu 92bis.

11 Međutim, postoji veliki broj drugih svjedoka ovdje koji su već
12 svjedočili, po mom mišljenju, a koji su mogli da budu sasvim pogodni svjedoci
13 prema Pravilu 92bis. Mislim da treba govoriti o kumulativnim pitanjima, a da se
14 ne dodiruju stvarna ponašanja optuženog. Ono što ja kažem jeste, Obrani, ponovo,
15 da kritički pogleda svoju listu svjedoka i njihov status i pokuša da osigura da
16 oni svjedoci koji svjedoče o opštim informacijama, informacijama koje su
17 kumulativne, budu i da dobiju status prema Pravilu 92bis.

18 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, potpuno je jasno da je to načelna sugestija
19 s kojom se... mi... koju mi potpuno prihvatamo. Ono što rukovodi stav Odbrane
20 jeste izričita odredba pravila 92 bis koja reguliše mogućnost primene tog
21 pravila i drugo, izričiti navod optužnice u kojoj se gospodin Martić tereti u
22 potpunosti za osnivanje, formiranje, rukovođenje, kontrolu zatvora u Kninu.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, kompletan navod optužnice daje onaj činjenični osnov o kome
2 govori svedok koji je u pitanju. Ako je taj činjenični osnov direktna radnja
3 optuženog po optužnici, onda taj svedok ne može biti po Pravilu 92bis. To je
4 problem sa kojim se mi suočavamo. I sve što je optužnici postavljeno, časnii
5 Sude, kroz tezu o udruženom zločinačkom poduhvatu, direktno obuhvata gospodina
6 Martića kao organizatora, podstrekača, saizvršioca, nalogodavca, pomagača -
7 svaku radnju izvršenja kao osnovnog nosioca tog takozvanog udruženog zločinačkog
8 poduhvata. I tu Odbrana ima veliki problem kako da onda svedoke koji govore o
9 radnji optuženog uvede po Pravilu 92bis.

10 Ali ćemo mi, u svakom slučaju, i u pogledu ovog svedoka, u toku
11 današnjeg dana, raščistiti situaciju. Za sada je on poznat kao svedok
12 /nerazgovjetno/.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine Milovančeviću.
14 Ja sam mislio da smo se dogovorili - ovaj svjedok ne izgleda kao da bi trebalo
15 da bude svedok prema 92bis. Ono što ja kažem jeste da Obrana mora da odluči još
16 danas da li će ga doista zvati kao svjedoka prema Pravilu 92bis ili ne, i
17 obavijestiti i Vijeće i Tužilaštvo o tome. To je prvo. I svaki svjedok koji
18 treba da svjedoči prema Pravilu 92bis znači da trebaju biti dati sažeci prema
19 Pravilu 92bis i to odmah. Hvala Vam. Ja mislim da je to ona poanta koje je
20 Tužilaštvo iznijelo. Hvala Vam.

21 Da li to zadovoljava Tužilaštvo? Hvala Vam. Ima li još nešto od Vas,
22 gospodine Whiting?

23 Ili Vi što biste htjeli reći, gospodine Milovančeviću, prije nego što se
24 pozove svjedok?

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molio bih onda da se pozove svjedok.

2 [Svjedok je ušao u sudnicu]

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da svjedok dâ svečanu izjavu.

4 SVJEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i

5 ništa osim istine.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Možete sjesti, gospodine.

7 Gospodine Milovančeviću, izvolite.

8 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala vam, časni Sude.

9 SVJEDOK: LAZAR MACURA

10 Ispituje g. Milovančević:

11 P: Dobro jutro, gospodine.

12 O: Dobro jutro.

13 P: Kao što znate, ja sam jedan od branilaca optuženog gospodina Martića.

14 Mi sada počinjemo sa Vašim glavnim ispitivanjem.

15 Pre nego što Vas budem zamolio da nam date lične podatke, imam jednu

16 molbu za Vas, a to je da između mojih pitanja i Vaših odgovora, pravimo pauze

17 kako bi prevodioci mogli da urade svoj posao.

18 O: Nema problema.

19 P: Bitno je, dakle, da se moja pitanja i Vaši odgovori i obrnuto ne

20 preklapaju. Hvala Vam lepo.

21 Možete li nam reći Vaše ime i prezime, gospodine?

22 O: Ja sam Lazar Macura.

23

24

25

26

27

28

29

30

- 1 P: Kada ste i gde rođeni?
- 2 O: Rođen sam u Kistanjama, 19. aprila 1948. godine.
- 3 P: Šta ste po nacionalnosti i veroispovesti?
- 4 O: Po nacionalnosti Srbin, pravoslavne vjere.
- 5 P: Hvala Vam. Rođeni ste u Kistanjama. Gde ste se školovali?
- 6 O: Osnovnu školu sam završio u Kistanjama, gimnaziju u Kninu, a
- 7 Filozofski fakultet, engleski i talijanski jezik, u Zadru.
- 8 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Gospodine Macura, zamolio bih Vas da
- 9 malo pričekate nakon pitanja kako bi mogli da dobijemo kompletan prevod. Hvala
- 10 Vam.
- 11 SVJEDOK: Nema problema. U redu je.
- 12 G. MILOVANČEVIĆ:
- 13 P: Kažete da ste završili Filozofski fakultet u Zadru. Kada je to bilo?
- 14 O: 14. februara 1972. godine.
- 15 P: Nakon završetka fakulteta, kojim ste se poslom bavili?
- 16 O: Čim sam završio fakultet, zaposlio sam se u Oklaju. To je jedno
- 17 mjesto preko rijeke Krke, s druge strane, i tu sam radio u osnovnoj školi pola
- 18 godine. Kasnije sam otišao u vojsku i onda sam se poslije vojske zaposlio u
- 19 Kninu, u osnovnoj školi "Narodni heroji". Posle godinu dana sam prešao u
- 20 gimnaziju Knin. I tu sam ostao do... do kraja, do rata.
- 21 P: Kada pominjemo Vaš rad u školi, šta ste Vi u školi radili?
- 22 O: U školi sam predavao engleski jezik i fakultativno talijanski jezik
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 jer on nije bio obavezan u školi. Ali bilo je grupa učenika koji su učili
2 talijanski jezik.

3 P: Rekli ste da ste počeli, nakon završetka fakulteta, da radite u
4 osnovnoj školi u Oklaju. Kraj kog grada većeg, bližeg, se nalazi škola u Oklaju,
5 odnosno Oklaj?

6 O: Oklaj se nalazi na području opštine Drniš. Dakle, Drniš je grad. On
7 liči na grad. Nisu to veliki gradovi, sve su to mali gradovi u Dalmaciji, ali
8 Oklaj se nalazio u drniškoj opštini. Mada je ranije bio u kninskoj opštini, ali
9 poslije nekim podjelama on je pripao Drnišu.

10 P: Hvala Vam.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, Drniš i severno iznad njega Oklaj, nalaze
12 se na strani 30 atlasa u kvadrantu 2E.

13 P: Kada kažete da ste počeli da radite i radnu karijeru kao nastavnik,
14 dakle, kao čovek u prosveti... koji radi u prosveti, možete li nam opisati
15 situaciju pre nego što ste počeli da radite, dakle, u toku studija i nakon što
16 ste se zaposlili, situaciju u Zadru, Drnišu, Oklaju? Imate Vi o tome neki
17 utisak?

18 O: Što se toga tiče, mogao bih satima da pričam o tome, ali ne bih htio
19 da časni Sud opterećujem detaljima koji nisu toliko bitni. Međutim, ono što
20 moram da kažem jeste da sam ja završa... bio student završne godine u Zadru kad
21 je u Zadru poč... kad je u Hrvatskoj počeo Masovni pokret i -

22 P: Oprostite. Mi smo više puta u ovom postupku čuli i pominjali taj
23 takozvani Masovni pokret. To je jedan politički pokret u Hrvatskoj u to vreme.
24 Možete li opredeliti period vremena?

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa to je 1970., 1971. godina kada je ustvari... To je bila jedna
2 histerija, praktično. To... jer tada se pojavila sva sila časopisa, novina o
3 ugroženosti Hrvatske unutar Jugoslavije.

4 P: Hvala Vam. Možete li nam kratko reći šta je bio cilj tog pokreta, po
5 Vašem utisku i saznanju?

6 O: Cilj pokreta je svakako bio da s... da Hrvatska izvrši secesiju od
7 Jugoslavije kao države. A tu se nisu birala sredstva.

8 Ja sam, recimo, u sobi bio sa Ivanom Grgom iz Segeta Donjeg - bili smo
9 odlični prijatelji - al' onda odjednom on je počeo praktično da bježi od nas
10 nekoliko s kojima se stalno družio zato što je potpao pod uticaj propagande koja
11 je bila nemilosrdna. A ima događaja više u kojima se... u kojima je jasno da
12 ovaj... da su namjere bile krajnje nemilosrdne da kažem i praktično bilo je više
13 napada u to doba na Srbe u Zadru.

14 P: Hvala Vam. Rekli ste, po Vašem prethodnom odgovoru, za tog Vašeg
15 kolegu iz studentskog doma, kažete: "potpao je pod uticaj propagande koja je
16 bila nemilosrdna". Šta to znači, gospodine Macura?

17 O: Pa to je... bila je vrlo sinhronizovana i organizovana akcija sa
18 visokog nivoa iz hrvatske vlasti. Tu je bila Savka Dapčević-Kučar, Mika Tripalo,
19 a od mlađih, onih...

20 PREVODITELJICA: Molimo svjedoka da malo uspori.

21 O: ...od mlađih ljudi koji su se javno deklarirali kao ustaše,
22 najizrazitiji je bio Ivan Zvonimir Čičak. Ivan Zvonimir Čičak, *not "Sanmeer*
23 *Chichak"* /fon./, *but...* Ivan Zvonimir Čičak.

24 P: Hvala Vam.

25

26

27

28

29

30

1 O: Taj gospodin je dolazio u toku rata u Knin. I ja sam s njim
2 razgovarao jedno sat vremena i pitao sam ga da li je on i dalje ustaša, a on je
3 rekao da više nije ustaša jer ga je sramota ko je sve ustaša. Kaže: "Ja sam bio
4 ustaša kad drugi to nisu smjeli da budu."

5 P: Hvala Vam.

6 O: I kad njega pominjem, moram da kažem, da je prije 5-6 mjeseci
7 gostovao na Televiziji Beograd i između ostalog je rekao: "Ja vama Srbima mogu
8 pomoći zato što sam ja lični prijatelj Carle del Ponte."

9 P: Hvala Vam. Pošto ste govorili o 1971., da li je to bio samo politički
10 pokret u smislu zastupanja nekih političkih ideja ili je tu bilo i političkih
11 manifestacija? Javnih manifestacija?

12 O: Pa to je, u svakom slučaju, organizovano tako da je da išla jedna -
13 kako da nazovem to - jedna velika grupa, mješovita, studenata najviše i oni su
14 putovali cijelom Hrvatskom i držale su razne mitinge, zapaljive govore, a sve u
15 smislu da Srbe treba prognati preko Drine. Ima ona Budakova: "Bje'žite psine
16 preko Drine".

17 P: Ko je taj gospodin Budak?

18 O: Mile Budak je bio ministar prosvjete i bogoštovlja u vladi Ante
19 Pavelića, hrvatskog poglavnika za vreme Nezavisne Države Hrvatske u toku Drugog
20 svjetskog rata.

21 I kad već pominjem rijeku Drinu, moram da upoznam časní Sud da je za
22 vreme Francovog režima u Španiji postojao časopis koji se zvao "Drina". A Hrvati

23
24
25
26
27
28
29
30

1 nisu nikada živjeli na Drini. Međutim, to nije samo ambicija Hrvata; to je
2 ambicija Vatikana. Ovdje moram da kažem da su i Hrvati žrtve Vatikana zato što
3 su poslali... postali najgori zločinci, baš zahvaljujući tome što slijede
4 politiku Vatikana.

5 P: Hvala Vam. Prekinuću Vas ovde, gospodine Macura. Pomenuli ste
6 rečenicu ministra prosvete u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, i bogoštovlja, Mile
7 Budaka "Be'žite psine preko Drine". Na koga se ona odnosila? Ko su te psine koje
8 treba da beže preko Drine?

9 O: Te psine su Srbi jer za vreme Pavelićevog režima, bili su natpisi na
10 tramvajima i sredstvima javnog prevoza: "Zabranjeno Židovima, Srbima i psima".

11 P: Hvala Vam. I kada ste pomenuli ovu 1971., da li ste hteli da kažete
12 da su tada ponavljali tu parolu iz 1941.? Jesam Vas dobro razumeo?

13 O: U svakom slučaju. Mislim, riječ je ovdje o jednom dugom procesu. Nije
14 to ni od 1941. To je mnogo duže. Ja moram ovde da kažem da je Vatikan ključ
15 svega i ja bih ovdje predložio kao svjedok da časni Sud samo zamoli da mu se
16 pokažu... pokaže tajni arhiv Vatikana - sve će tamo biti. Te... Možete... Možete
17 da prekinete sva suđenja jer sve tamo piše.

18 P: Hvala Vam. Dovoljno je, gospodine svedoče. Ta, takva politička
19 situacija 1971., da li se odražavala na život konkretnih ljudi, običnih ljudi?
20 Da li ste Vi imali neka iskustva tada koja su... da bi bila interesantna?

21 O: Ja sam bio tada student. A imao sam nekih iskustava, neprijatnosti i

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 tako dalje, ali ne smatram to toliko bitnim. Ali mogu da pomenem, bio je jedan
2 student povijesti i filozofije -

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Svjedoče, zamoljeni ste da usporite.
4 Govorite suviše brzo za prevodioce.

5 SVJEDOK: Žao mi je. Ja sam isto prevodio nekad, pa... izvinjavam se. I
6 am sorry.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Tada biste trebali da usporite jer
8 znate koliko je teško prevoditi ako ljudi govore suviše brzo.

9 SVJEDOK: Znam da vam nije lako, ali nije ni meni.

10 Sa mnom je studirao Mićo Pavelić. I mi smo se družili, bio je simpatičan
11 čovjek, ništa to nije bilo ružno. Međutim, kad bismo igrali fudbal, u blizini
12 studentskog doma, onda bi se grupe studenata Hrvata okupile da navijaju. I
13 najčešće su vikali: "Paveliću, lipo ti je ime..." ...

14 G. MILOVANČEVIĆ: Gospodine svedoče...

15 SVJEDOK: ... "... ti se možeš ponositi njime."

16 G. MILOVANČEVIĆ:

17 P: Oprostite. Zašto je to ime "Pavelić" interesantno?

18 O: Ako časni Sud ne zna, onda ja moram da kažem da je Ante Pavelić
19 osnivač Nezavisne Države Hrvatske.

20 P: Hvala Vam. Dovoljno je. Ta politička situacija i taj politički pokret
21 koji je nazvan tim imenom "Masovni pokret" je završio intervencijom države u tom
22 periodu vremena. Da li Vam u tom smislu postavljam neko sugestivno pitanje? Hteo
23 bih da presečem ovu temu?

24

25

26

27

28

29

30

- 1 O: Ja znam situaciju odlično, ali samo kratko ću reći.
- 2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] E to sad -
- 3 SVJEDOK: Tada je došlo do smjene hrvatskog rukovodstva.
- 4 G. MILOVANČEVIĆ:
- 5 P: Dovoljno je svedoče, hvala Vam. Rekli ste da ste završili fakultet,
- 6 čini mi se, 1972. i onda ste se zaposlili u osnovnoj školi u Oklaju. Kakva je
- 7 bila situacija na radnom mestu u to vreme, posmatrano kroz prizmu
- 8 međunacionalnih odnosa? Vrlo kratko.
- 9 O: Oklaj je većinsko hrvatsko mjesto. Tu je... Tu su Srbi u manjini. Kad
- 10 sam se ja zaposlio u Oklaju, onda je vođen proces protiv direktora, Davora
- 11 Kneževića.
- 12 P: Možete li nam reći zbog čega?
- 13 O: Zbog toga što je bio jedan od onih kome je suđeno zbog Masovnog
- 14 pokreta. A tu je još bio i profesor matematike, Kulušić Paško.
- 15 P: Kako su se ti postupci protiv njih završili?
- 16 O: Oni su bili osuđeni na zatvorske kazne. Ne znam tačno koliko vremena.
- 17 Sorry.
- 18 P: Da li su zbog takvih osuda udaljenih sa radnog mesta?
- 19 O: Normalno je da su tada izgubili posao.
- 20 P: A Vaši odnosi sa njima kad ste bili na radnom mestu, kako biste ih
- 21 opisali u jednoj rečenici?
- 22 O: Nisu oni prema meni pokazivali ništa, ovaj, što bi bilo, da kažem,
- 23 neprijateljski. Jer su bili u takvoj situaciji da im je suđeno, tako da -
- 24 P: Hvala Vam. Kada ste otišli na odsluženje vojnog roka?
- 25 O: To je bilo u oktobru 1972. godine.
- 26 P: Da li ste... odnosno, bolje rečeno, gde ste završili vojni rok i da
- 27 li ste nakon toga stekli neki čin?
- 28 O: Ja sam završio školu rezervnih oficira u Bileći, pješadija i stekao
- 29
- 30

- 1 čin rezervnog vodnika, kasnije poručnika i kapetana.
- 2 P: Te činove Vi ste nosili u kojoj vojsci?
- 3 O: Jugoslovenskoj vojsci.
- 4 P: Kakav je zvaničan naziv bio te vojske?
- 5 O: JNA, Jugoslovenska narodna armija.
- 6 P: Dakle, 1990. godine, Vi ste rezervni oficir Jugoslovenske narodne
- 7 armije, a možete li nam reći u kom činu?
- 8 O: U činu kapetana I. klase.
- 9 P: Hvala. Nakon odsluženja vojnog roka, rekli ste da ste se zaposlili u
- 10 Kninu. Najpre u osnovnoj školi, godinu dana posle toga na mestu profesora
- 11 engleskog jezika u gimnaziji "Bratstvo i jedinstvo" u Kninu. Dakle, radili ste u
- 12 prosveti sve do 1990. godine?
- 13 O: Da, radio sam ja i dalje u prosveti. Ja sam u prosveti radio u toku
- 14 rata, ali za vreme rata sam bio postavljen za direktora radio... srpskog Radio
- 15 Knina, tako da sam jedno vreme obavljao tu funkciju. Ali kasnije sam smijenjen i
- 16 vratio sam se ponovo svom poslu.
- 17 P: Da li ste u toku rata mobilisani?
- 18 O: Nisam mobilisan. Ja sam u toku rata bio... U toku rata sam bio
- 19 podpredsednik opštine Knin.
- 20 P: Rekli ste, gospodine Macura: "U toku rata sam bio podpredsednik
- 21 opštine Knin." Kada govorite o tome "u toku rata", dakle, koristite te reči, na
- 22 koji period vremena mislite?
- 23 O: Pa to je poslije izbora 1990. godine. To su prvi demokratski izbori
- 24 na području Hrvatske jer nisu bili u Jugoslaviji nego su vođeni samo po
- 25 republikama.
- 26 P: Do kada je taj rat, po Vašem mišljenju i znanju, iskustvu, trajao?
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Rat na području Hrvatske mislite? Pa trajao je do "Oluje", do 4.
2 avgusta 1995.

3 P: Hvala Vam. Pored ovog posla pedagoga, predavača u školi, profesora
4 stranog jezika, da li ste se bavili još nekim poslom vezano za Vašu školsku
5 spremu, odnosno na činjenicu da ste završili fakultet?

6 O: Ja sam pre... prevodilac, književni prevodilac i time se bavim vrlo
7 dugo.

8 P: Hvala Vam. Završili ste, kao što rekoste, Filozofski fakultet,
9 prof... postali ste profesor engleskog i francuskog -

10 O: Engleskog i talijanskog.

11 P: I engleskog i talijanskog, oprostite... Prevodilac ste. Možete li nam
12 reći kako to da ulazite u politiku i bavit... postajete podpredsednik Skupštine
13 opštine Knin. Ja to tako tumačim - da ste ušli u politiku. Je l' grešim?

14 O: Ja nisam ušao u politiku da se bavim politikom nego sam ušao od
15 nevolje.

16 P: Možete li... Možete li nam reći kakva je to nevolja Vas uvela u polje
17 politike?

18 O: Pa, to je godina kada je u Hrvatskoj pobijedila Hrvatska demokratska
19 zajednica.

20 *Croatian Democratic Union, sorry, not university. Ok.*

21 Predsednik HDZ-a bio je doktor Franjo Tuđman. On je odavno bio poznat
22 kao hrvatski nacionalista najgore vrste...

23 P: Mogu li -

24 O: ...i on je u vreme Brozovog režima jedno vre... proveo jedno vreme u
25 zatvoru u Lepoglavi. A on nije krio da želi da nastavi ono što je Ante Pavelić
26 započeo u Drugom svjetskom ratu.

27

28

29

30

1 P: Možete li nam, gospodine Macura, reći kako on to nije krio? Na osnovu
2 čega Vi to tvrdite?

3 O: To tvrdim na osnovu njegovih izjava koje je davao i za štampu i za
4 radio, i za televiziju; slušao sam ga više puta, i gledao, a jedna od
5 njegovih... jedna od njegovih izjava koja to najbolje potvrđuje jeste da
6 "Hrvatska nije bila", misli na Pavelićevu Hrvatsku, "puka kvislinška tvorevina,
7 nego izraz povijesnih težnji hrvatskog naroda".

8 P: Gospodine Macura, zašto mislite da ta rečenica gospodina Tuđmana
9 govori o tome na najupečatljiviji način da će... da Tuđman želi da nastavi ono
10 što je radio Pavelić? Da li... Da Vam postavim prethodno pitanje: a šta je radio
11 Pavelić?

12 O: A što se tiče Pavelića, mislim da je on stvorio najmonstruozniju
13 državu u istoriji čovječanstva.

14 P: Zašto to kažete?

15 O: Nad zločinima ustaša koje su vršili nad Srbima zgražali su se i
16 njihovi zaštitnici, njemački nacisti. A ta država nije bila ni nezavisna, ni
17 država, ni hrvatska. Ona čak nije imala nikakav ekonomski program. Jedini
18 program Ante Pavelića i njegove države bio je da u Hrvatskoj ostane da živi samo
19 čista arijska rasa.

20 P: A ko predstavlja tu čistu arijsku rasu?

21 O: Čisira... Čista arijska rasa su Hrvati katolici. Niko drugi nema
22 pravo da živi u toj državi. I tu se Pavelić naslanja na Antu Starčevića. Ante
23 Starčević je hrvatski političar iz druge polovine 19. vijeka koji je osnovao
24 Hrvatsku stranku prava. A njegov program se sastojao praktično u jednoj
25
26
27
28
29
30

1 rečenici; misli se na rješenje srpskog pitanja u Hrvatskoj.

2 P: Kako je glasila ta jedna rečenica, gospodine Macura?

3 O: "Trećinu Srba treba pobit, trećinu treba prognat, a trećinu treba
4 pokrstiti u katolike."

5 P: Da li je Ante Pavelić sprovodio takav program? Je l' to kažete?

6 O: Takav program je sproveden na najgrozniji, najsuroviji način.

7 P: Gospodine Macura, rekli ste "i nemački saveznici Hrvatske su se
8 zgražali". Imate li neki primer za to?

9 O: Ima više primjera tih, ja ne mogu svega da se sjetim, ali ja sam
10 preveo jednu knjigu čiji je autor doktor Marco Aurelio Rivelli. Ta knjiga...
11 Marco Aurelio Rivelli - on je doktor političkih nauka i napisao je, između
12 ostalih knjiga, knjigu "Nadbiskup genocida". "Nadbiskup genocida", to je
13 nadbiskup zagrebački, primas katoličke crkve u Hrvatskoj, Alojzije Stepinac.

14 P: Bavićemo se tom temom nešto kasnije, gospodine Macura. Samo nam
15 recite, autor ove knjige koga ste pomenuli, Marco Aurelio Rivelli, šta je po
16 nacionalnosti i šta je po uverenju?

17 O: On je po nacionalnosti Italijan, a po vjeri je katolik. A živi u
18 Bergamu, Italija.

19 P: Da li Vam je činjenica da ste prevodili ovu njegovu knjigu omogućila
20 da dođete do nekih podataka, saznanja o kojima i sada govorite? Jeste li to
21 hteli da kažete?

22 O: Ta knjiga se zasniva samo na podacima.

23 P: Hvala Vam. Počeli smo ovu temu Vašom izjavom da je gospodin Tuđman
24 hteo da nastavi ono što je činjeno... što je činio Pavelić, što je činjeno u

25

26

27

28

29

30

1 Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Čuli smo šta ste rekli za tu Nezavisnu Državu
2 Hrvatsku. Zašto mislite, i na osnovu čega tvrdite, da je Tuđman to hteo da
3 nastavi?

4 O: Pa on je to morao da radi zato što... što je on i finansiran i
5 zavisio je od hrvatske dijaspore i ustaškog pokreta iz inostranstva. Njihov
6 glavni centar je bio Minhen poslije Drugog svjetskog rata. A kad već... kad već
7 pominjem Minhen, moram da kažem da je tu papski nuncije bio Eugenio Pacelli;
8 Eugenio Pacelli koji će kasnije postati papa Pije XII. I to je, ustvari,
9 Hitlerov papa. Eugenio Pacelli je bio Hitlerova desna ruka.

10 P: Mogu li Vas pitati u kom vremenu je nadbiskup Stepinac bio nadbiskup?

11 O: On je, mislim 1937., postao nadbiskup. A prije toga je bio biskup. On
12 je, u svakom slučaju -

13 P: I do kada?

14 O: Do kada? Do kraja rata. Onda kasnije s... kasnije mu je suđeno i bio
15 je zatvoren. Međutim, samo da Vam nešto kažem u vezi sa... sa suđenjem Stepincu.
16 Njemu je Josip Broz Tito nudio izlaz. Tražio od njega da ide u inostranstvo i da
17 neće biti u zatvoru. Međutim, to nije dozvolio Vatikan. To nije dozvolio rimski
18 papa.

19 P: Zašto?

20 O: Zato što je trebalo napraviti mučenika od onoga koji je blagoslovio
21 ustaške zločine u toku Drugog svjetskog rata.

22 P: Hvala Vam. Šta je sa tim mučenikom bilo kasnije, 1990-tih godina -
23 mislim na nadbiskupa Stepinca?

24 O: Pa to je bio i direktan povod da Marco Aurelio Rivelli napiše ovu
25 knjigu. Zato što je papa Jovan Pavle Voytilla, ovaj Poljak, došao u Mariju

26

27

28

29

30

- 1 Bisticu da proglasi Stepinca za blaženoga.
- 2 P: Oprostite.
- 3 O: A to je prvi korak uvođenja u sveca.
- 4 P: Gde je Marija Bistrica?
- 5 O: Marija Bistrica je 20-tak kilometara od Zagreba.
- 6 P: I da li je nadbiskup Stepinac proglašen za sveca?
- 7 O: On je kasnije proglašen za sveca. A inače, papa je tada održao jedno
- 8 slovo o zločinima, mukama koje se ne smiju ponoviti. Nigdje nije pomenuo zločine
- 9 ustaša nego je samo mislio na zločin prema Stepincu.
- 10 P: Gospodine Macura, rekli ste muka Vas je otprilike naterala da počnete
- 11 da se bavite javnim političkim životom i opisali ste Vaše viđenje politike
- 12 gospodina Tuđmana. Šta se to dešavalo u svakodnevnom životu što je Vama bio
- 13 neposredni povod? Vrlo kratko.
- 14 O: Pa prije nego što je rat počeo u Jugoslaviji, gospodin Tuđman je
- 15 osnovao svoju vojsku. To je bio takozvani Zbor narodne garde ili skraćeno ZNG.
- 16 Molim Vas, u svakoj državi normalnoj, to je oružana pobuna najgore vrste. Jedina
- 17 regularna sila tada bila je Jugoslovenska narodna armija. A mi smo gledali preko
- 18 televizije postrojavanje na stadionu u Kranjčevićevoj ulici u Zagrebu; sve smo
- 19 mi mogli da pratimo. A to Hrvati nisu ni htjeli da kriju.
- 20 P: Oprostite što Vas prekidam. Kažete "mi smo gledali na televiziji
- 21 postrojavanje na stadionu u Kranjčevićevoj". Kakvo postrojavanje, koga i kada je
- 22 to bilo?
- 23 O: Ja ne znam datum tačno, ali je 1990. godina negdje. Ali sjećam se
- 24 situacije. Mislim, to je na stadionu zato da se okupi više naroda i da djeluje
- 25 upečatljivije. Mislim, to nije... ne osniva se to negdje krišom pa da onda nema
- 26 dejstvo. Treba postići što jači efekat.
- 27
- 28
- 29
- 30

1 P: Niste mi odgovorili na pitanje: a ko je to postrojen? Dakle, to je
2 bila smotra čega, koga?

3 O: Pa smotra... smotra hrvatske vojske koja treba da nastavi ono što
4 nisu završili oni koji su bili hrvatska vojska u Drugom svjetskom ratu. A to
5 znači, praktično, da nastavljaaju ono što ustaše nisu završile tokom četiri
6 godine klanja.

7 P: Možete li mi reći, te 1990. i 1991. godine, ko je bio predsednik
8 vlade Jugoslavije?

9 O: Predsednik vlade Jugoslavije bio je Ante Marković, mislim. I uopšte
10 u... kad se govori o ratu u Jugoslaviji, mora se imati na.. u vidu da su i u
11 vojnom rukovodstvu Hrvati vodili glavnu riječ.

12 P: Oprostite. predsednik vlade je bio Ante Marković. Šta je on po
13 nacionalnosti?

14 O: Ante Marković je Hrvat po nacionalnosti. I on je bio osnovao neku
15 jugoslavensku stranku, ali nije išao na mitinge da ih drži u Hrvatskoj, nego je
16 to držao po Bosni, Srbima.

17 P: Hvala. Ko je bio ministar spoljnih poslova Jugoslavije u to vreme?

18 O: Spoljne poslove ja sad ne mogu da se sjetim ko je vodio, ali znam ko
19 je bio komandant avijacije. Komandant avijacije kao najelitnijeg roda vojske bio
20 je Antun Tus - isto Hrvat.

21 P: Da li Vam znači nešto ime Budimir Lončar?

22 O: Budimir Lončar je veoma dugo vodio spoljnu politiku Jugoslavije. On
23 je, mislim, rodom sa Ugljena, ostrva, hrvatskog ostrva preko puta Zadra -

24 P: Hvala. Dovoljno je. Da li je gospodin Mesić, današnji predsednik
25 Hrvatske, dugogodišnji predsednik Hrvatske, tada, 1991. godine, obavljao neku
26

27

28

29

30

1 funkciju u saveznoj državi?

2 O: Gospodin Mesić je na insistiranje Hrvata, HDZ-a ustvari, smijenio
3 Stipu Šuvara u kolektivnom predsjedništvu Jugoslavije jer Stipe Šuvar je bio
4 hrvatski član predsjedništva Jugoslavije. Ali pošto Stip Šuvar nije bio HDZ-
5 ovac, nije mogao tamo da ostane.

6 P: Da li je Stipe Mesić, kao hrvatski predstavnik u predsjedništvu SFRJ,
7 imao neku funkciju u tom predsjedništvu?

8 O: A on je sâm rekao da je njegov glavni zadatak da sruši Jugoslaviju. A
9 došao je na mjesto predsjednika Jugoslavije. I još nešto moram da pomenem u vezi
10 sa Stipom Mesićem. Stipe Mesić je oženio Srpkinju. A njegova supruga je sa
11 svojom sestrom preživjela logor Jastrebarsko koji je bio samo logor... ustaški
12 logor za djecu. Tako da je to prosto neverovatno. Mislim, to je više nego što u
13 književnosti možete da izmislite. Život je jači od nadrealizma.

14 P: Čekajte, gospodine Macura. Rekli ste da je supruga od gospodina
15 Mesića, kao Srpkinja, preživela logor Jastrebarsko i da je to logor za decu.
16 Kada je bio taj logor i ko ga je osnovao?

17 O: Pa to je osnovano... Osnivači su u svakom slučaju Pavelićeva vlada
18 jer Pavelić je ustvari zaveo diktaturu. Nije tu bilo nikakvih izbora. To je bila
19 čista diktatura, a osnovao je oko... 22 logora tačno je bilo, privremena. Ali su
20 bili i stalni logori. Tako recimo Jasenovac... Jasenovac je bio sistem logora
21 smrti. I tu je, po onome što je rekao Andrija Artuković... Andrija Artuković. On
22 je bio ministar unutrašnjih poslova u Pavelićevoj vladi.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Oprostite. To je dakle, u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj?

2 O: U Nezavisnoj Državi Hrvatskoj koja je imala zaštitu naci-fašista.

3 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Samo jedan trenutak, gospodine
4 Milovančević. Ovaj logor koji su supruga i sestra suprugina gospodina Mesića
5 preživeli, da li je to bio koncentracioni logor za djecu? Znači, da li je to bio
6 logor smrti ili je to bila neka druga vrsta logora?

7 SVJEDOK: To je bio logor smrti, kao i svi drugi logori. Jedino su svi
8 logori bili radni, po službenoj hrvatskoj verziji. I tu je išla jedna delegacija
9 Ujedinjenih nacija u jednu posjetu. Onda su oni onu dječicu obukli u neku finu
10 odjeću, učili ih neke pjesmice i prikazivali im nešto sasvim lažno, ali Corado
11 Zoli, italijanski novinar koji je bio tu u toj delegaciji, on je primijetio
12 mnoge druge stvari u logoru tako da... ali zvaničnici to nisu primijetili. Tako
13 da čak ni u Ujedinjenim nacijama se nije vodio kao logor smrti ni Jasenovac
14 dugo. A sada postoji petočlana komisija Ujedinjenih nacija za Jasenovac. Jedan
15 od članova te komisije je doktor Rivelli.

16 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, samo
17 jedan trenutak. Dok čekamo...

18 Gospodine svjedoče, spomenuli ste ranije da su Hrvati željeli da stvore
19 arijsku rasu koja će isključivati Srbe. Ali zar Srbi i Hrvati nisu potomci
20 arijevac, odnosno istog rasnog izvora, genetski govoreći? Ako je odgovor "ne",
21 da li postoji nekakva fizička razlika u izgledu pripadnika ta dva naroda? Da li
22 postoje nekakve očigledne razlike u izgledu jednih i drugih, rasno govoreći?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVJEDOK: Ja u tu teoriju arijstva uopšte ne vjerujem, al' to nije moja
2 ideja. To je ideja Ante Pavelića koju je on uzimao od Adolfa Hitlera. A ja ću
3 Vam pomenuti jedan detalj iz Splita.

4 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Ne. Ja želim da odgovorite na
5 ono pitanje koje sam ja postavila.

6 SVJEDOK: Časni Sude, moram da Vam kažem da velika većina Hrvata potiče
7 od Srba. I to je dug istorijski proces. Jer je bilo unijačenje na svim nivoima,
8 naročito za vreme carice Marije Terezije. Ja da Vam kažem da, recimo, na
9 zadarskom području, prije stupanja Marije Terezije na presto u Beču, bilo je 19
10 pravoslavnih parohija, 19 pravoslavnih crkvenih opština. A onda je ona naredila
11 masovno unijačenje. A ja ću Vam reći šta je "unijačenje". Pravoslavcima, znači,
12 Srbima pravoslavne vjere dozvoljava se da poštuju svoje običaje i obrede, da
13 slave slave. Jedini uslov je da priznaju rimskog papu. Zato Vam ja insistiram na
14 tome sve ide praktično iz Rima. Još od 1954. godine. A to je isti narod, gospođo
15 Nosworthy. U suštini je to isti narod. I moj brat je oženjen Hrvaticom. Ali je
16 prognan i on.

17 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Hvala Vam. Ja zaključujem da je
18 Vaš odgovor da rasno gledajući, naprosto, nema razlike. Da jedan narod nije više
19 arijeviski od drugog. Hvala.

20 Izvolite, gospodine Milovančeviću.

21 G. MILOVANČEVIĆ:

22 P: Kada ste pomenuli ovaj logor za decu u Jastrebarskom... postoje
23
24
25
26
27
28
29
30

1 pionirski logori, logori izvidnika... izviđača, skauta. Kakav je ovo bio logor?

2 O: Što se Jastrebarskog tiče, ja mislim da je on bio mnogo pitomiji
3 logor od drugih, ali imali su logor... postojali su logori za sve kategorije
4 stanovništva, znači - djeca, žene, starci. Pa su postojali logori za žene i
5 djecu. Takav logor je bio Stara Gradiška. Stara Gradiška gdje je ubijeno oko
6 75.000 žene i djece.

7 P: Dakle, želeo sam samo da dobijem kratak odgovor. Može li se reći da
8 je to bio koncentracioni logor ili se ne može reći?

9 O: Pa u svakom slučaju, riječ je o koncentracionom logoru.

10 P: Hvala Vam. Dobro je. Pokušavao sam od Vas, gospodine svedoče, da
11 dobijem odgovor na pitanje - kažete, uključili ste se u politički život zbog
12 neke muke koja je nastupila i to ste vezali za gospodina Tuđmana. Kako se to
13 ispoljavalo u javnom životu?

14 O: Čim je došao na vlast u Zagrebu, Tuđman je tražio od svih zaposlenih
15 u svim preduzećima da se potpišu - ja ne znam kako glasi tačno tekst te izjave -
16 ali, u suštini, da potpišu podršku vrhovništvu i rukovodstvu Hrvatske. Znači, da
17 niste mogli da budete ni mehaničar ako niste dali političku podršku Franji
18 Tuđmanu.

19 I onda je došlo do masovnog otpuštanja Srba sa posla u hrvatskim
20 gradovima. Doduše, bilo je Srba koji su to potpisali pa su ostali da rade, ali
21 većina Srba je smatrala da to nema veze sa onima... sa njihovim radnim mjestom -
22 a ja imam prijatelja koji se sude sa hrvatskom državom već deset godina i nikako
23 ne mogu da dobiju zadovoljenje.

24 Recimo, Glišo Kolundžić koji se vratio i živi u... živi u Kak...Kakni

25

26

27

28

29

30

1 kod Biograda, još on nije dobio spor s hrvatskom državom, iako ga vodi po tri
2 osnova: izbacivanje s posla, progon i zapaljena kuća u Zadru. I još uvijek se to
3 vodi. To je sad 11 godina, a takvih slučajeva imate kol'ko hoćete.

4 P: Gospodine Macura...

5 O: 11 years, not 17 years! Sorry.

6 P: Hvala Vam. Kako se Vi uključujete u politički život te 1990-te? U kom
7 smislu? I zašto Vi? Šta je Vaše opredeljenje?

8 O: Osnovana je Srpska demokratska stranka. Ona je normalno regi...
9 registrovana kao i sve druge stranke u Hrvatskoj. Predsednik stranke bio je
10 doktor Jovan Rašković. I mi smo tu stranku shvatali kao štit srpskog naroda u
11 Hrvatskoj.

12 P: Gospodine Macura, štit - od koga? Zbog čega?

13 O: Pa, pazite: Tuđman je najavljavao da će Srbima ukinuti status naroda.
14 Ne samo Tuđman, nego i Šeks koji se bavio pravom. A status konstitutivnog naroda
15 Srbi su zaslužili svojim životima i svojim glavama. Prema tome, nije im niko
16 darovao to. I to svođenje na nacionalnu manjinu znači da Vi gubite neka
17 kolektivna prava.

18 P: Kažete - oprostite što Vas prekidam - "svođenje na nacionalnu manjinu
19 znači da gubite neka kolektivna prava". Koje bi, za Vas, najznačajnije
20 kolektivno pravo bilo? Šta je za Vas posebno značajno?

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pazite, kad se... kad smo ulazili u Jugoslaviju poslije Prvog
2 svjetskog rata, onda su Srbi, Hrvati i Slovenci sa područja bivše austrougarske
3 carevine, oni su se zajednički opredijelili za ulazak u Jugoslaviju. A to je
4 Hrvatima naročito odgovaralo zato što su iz poražene strane prevedeni u
5 pobjedničku stranu. A to mogu da zahvale najviše srpskom narodu jer je on imao
6 najviše žrtava u Prvom svjetskom ratu.

7 Onda dolazi Drugi svjetski rat.

8 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Oprostite, gospodine Milovančeviću.
9 Zar ovo ne oduzima malo previše vremena, ova istorijska pozadina? Ovaj svjedok
10 nije niti istoričar niti pravnik. On je ovdje kako bi svjedočio o pitanjima koja
11 su relevantna za optužnicu. A, prema onome što ja osjećam, mislim da Vi tračite
12 vrijeme u odnosu na ono vrijeme koje Vam je dodijeljeno, pa biste se možda mogli
13 bolje fokusirati. Ne volim to što Vas ispravljam, ali mislim da je to doista
14 potrebno.

15 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, kada se Odbrana bude uverila da kolege iz
16 Tužilaštva razumeju šta znači konstitutivni narod, mi ćemo prestati da se bavimo
17 ovom temom. I kada se takođe budemo uverili da znaju kakva je odredba
18 jugoslovenskog i hrvatskog ustava 1990. o položaju Srba kao konstitutivnog
19 naroda, onda mi nećemo imati razloga da pričamo o ovoj temi.

20 To su elementarne stvari, ali su one ovde i u optužnici i u svedočenjima
21 tužiočevih svedoka pokušane da budu predstavljene na potpuno iskrivljeni način.

22 Svedok pri tome je neposredni učesnik događaja, jedan od funkcionera i
23 bliskih saradnika i gospodina Babića i gos... i... i gospodina Raškovića, jedan
24 od ključnih ljudi u SDS-u i meni se sad čini relevantnim da on kaže... da vidimo

25

26

27

28

29

30

1 šta su motivi za stvaranje te stranke. Dakle, da li je to ovo što kaže tužilac:
2 progon sveg hrvatskog, muslimanskog i nesrpskog stanovništva najgroznijim
3 zločinima ili nešto drugo?

4 Svedok zbog toga govori i zato mu ja postavljam pitanja zašto je to što
5 se dešavalo 1990. bilo takav alarm za Srbe u Hrvatskoj. Ja pokušavam da dođem do
6 odgovora na tu temu. I to ćemo...

7 Časni Sude, hvala Vam na upozorenju za vreme. To ćemo učiniti vrlo
8 kratko. Dakle, kroz jednu ili dve rečenice. Samo da... Svedok je obrazovan čovek
9 i on može to da sažme u tri rečenice.

10 Dosad smo došli do Drugog svetskog rata. Ako dopuštate, mi bi
11 nastavili?!

12 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] U redu. Ja Vas ranije nisam
13 prekidao, no Vi kažete... moj osjećaj da bi to sada trebalo... ako kažete da
14 svjedok da dâ iskaz vezano za činjenice i za aktualno vrijeme optužnice, molim
15 Vas da se onda na to fokusirate i siguran sam da je svjedok obrazovana osoba. U
16 to nisam imao nikakvih sumnji.

17 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam, časni Sude.

18 P: Dakle, gospodine svedoče, govorili ste o tome zašto su Srbi bili
19 konstitutivni narod. Niste nam rekli zašto su oni to zaslužili u Drugom svetskom
20 ratu - tu ste prekinu... tu smo stali - i zašto je za Vas bio problem ta najava
21 izbacivanja iz ustava? Ako možete ta dva pitanja da nam u jednom odgovoru, vrlo
22 kratko, objasnite.

23 O: U Drugom svjetskom ratu - ja ću samo kratko - Srbi su imali dva
24
25
26
27
28
29
30

1 antifašistička pokreta: jedan je bio partizanski, a drugi četnički. I sad to je
2 tragedija srpskog naroda što su se oni međusobno tukli. To je sad već druga
3 priča. Al' ovde hoću da kažem šta je bilo s Hrvatima. Hrvati su bili ili
4 domobrani ili ustaše. Vrlo malo u partizanima. Daću Vam jedan podatak, radi
5 ilustracije. Razgovarao sam sa profesorom Ilijom Stojanović, članom Srpske
6 akademije nauka i umjetnosti. On je rodom iz Otočca, a Otočac je u Lici, a Lika
7 je u Hrvatskoj. Pošto je bio pripadnik 6. ličke divizije, a divizija ima više
8 hiljada ljudi, boraca, pitao sam ga koliko je Hrvata bilo u 6. ličkoj diviziji?
9 I on mi je rekao: "Znam ti tačno broj, nemaš problema. Tačno 27.". Dakle, 27.

10 P: 6. lička divizija je dejstvovala u kojem periodu vremena? Na koji
11 period vremena se odnosi ovo?

12 O: On... To je ona poznata divizija koja je branila Tita na Drvaru.
13 Mislim, za vreme... u Drugom svjetskom ratu, desantu na Drvar - ona je poznata -
14 bile su pjesme pjevane o 6. ličkoj. Ali, radi ilustracije, samo da Vam kažem:
15 dakle, na više hiljada boraca, imate samo 27 Hrvata. Ali šta se onda dešava? Ovo
16 je vrlo bitno! Tuđman je bio jedan od onih koji je bio zadužen da prevodi
17 domobrane i ustaše pri kraju rata u partizane. Tako da su se oni prebacili na
18 pobjedničku stranu.

19 P: Hvala Vam.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mogu li da Vas prekinem, gospodine
21 Milovančeviću? Zar ovo nije vrijeme koje je pogodno za pauzu?

22 G. MILOVANČEVIĆ: Upravo sam to hteo da kažem, časni Sude.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala mnogo. Prekidamo s radom i
2 vraćamo se u petnaest do jedanaest.

3 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

4 ... Početak pauze u 10.13h

5 ... Sjednica nastavljena u 10.45h

6 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

7 Izvolite sjesti.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Milovančeviću.

9 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

10 P: Sećate li se, gospodine Macura, kada su održani prvi višestranački
11 izbori u Hrvatskoj? Ne mislim na datum -

12 O: To je bio april i maj 1990. godine. Mislim 6. maja da je drugi krug
13 bio i da su 6. maja završeni.

14 P: Da li je Srpska demokratska stranka učestvovala na tim izborima?

15 O: Srpska demokratska stranka je bila učesnik na izborima i ona je
16 dobila većinu na našem, kninskom području naročito, u prvom krugu. Tako da je to
17 bilo sve riješeno u prvom krugu. A neki dijelovi srpskih teritorija u Hrvatskoj
18 su bili najviše uz Račanovu stranku.

19 P: Hvala Vam. Da se podsetimo: ko je pobedio na tim prvim višestranačkim
20 izborima? Koja stranka? Koja je stranka imala većinu u hrvatskom Saboru?

21 O: U hrvatskom Saboru je pobijedila Hrvatska... Hrvatska demokratska
22 zajednica na čelu sa doktorom Franjom Tuđmanom.

23 P: Da li Vam je nešto poznato o tome kada dolazi do predloga ustavnih
24 promena u Hrvatskoj?

25 O: Pa, oni su odmah najavili te ustavne promene. Ali mislim da je to
26 bilo negde u decembru da je Sabor donio novi ustav, 1990. godine.

27

28

29

30

1 P: Hvala Vam. Kažete: "Oni su odmah najavili." - kada to i kako? Vrlo
2 kratko.

3 O: Ma u cijeloj kampanji je bila riječ o tome da... da je Hrvatska samo
4 hrvatska... samo država hrvatskog naroda, a onda su održavani razni skupovi i
5 sjećam se, recimo, fra Duke, kad je nastupao u dvorani Lisinski u Zagrebu,
6 sjećam se njegove rečenice, onako trijumfalno: "Iznad hrvatskog Sabora nalazi se
7 samo Bog." A to je jasna poruka onda svima ostalima koji nisu pripadnici
8 hrvatskog... hrvatskog naroda.

9 P: Kažete: "HDZ je odmah posle pobjede najavio ustavne promene." Šta je
10 bila suština tih ustavnih promena?

11 O: Pa dobro, to je, što kaže Tuđman "historijska težnja hrvatskog naroda
12 da dobije svoju 'čistu' državu...

13 P: Aaa...?

14 O: ... i da riješi srpsko pitanje u Hrvatskoj."

15 Tuđman je... Tuđman je 1996. godine kad je rat završen i kad je sve
16 oni... u maju mjesecu izjavio: "Konačno je riješeno srpsko pitanje u Hrvatskoj.
17 Nikad ih ne smije biti više od 3%." A ako se uzme u obzir da je Srba bilo blizu
18 20% u Hrvatskoj, onda je sasvim jasno o kakvoj se poruci radi.

19 P: Možete li, gospodine Macura, reći zašto su Srbi u Hrvatskoj bili
20 protiv promene njihovog ustavnog statusa? Zašto je toliko bilo važno to pitanje
21 konstitutivnosti - da li su narod ili ne - po Vašem mišljenju?

22 O: Pa pazite, mi smo od 1630. do 1881. imali statuta Valahorum - to je
23 bio ustvari srpski ustav u okviru austrijskog carstva. I mi smo računali pošto
24 živimo tu preko hiljadu godina i pošto je to znači, i etnički i istorijski naša

25

26

27

28

29

30

1 zemlja, računali smo da smo narod na toj zemlji koji ima zasluga za... za
2 Hrvatsku. A pošto smo ranije stekli konstitutivnost - to nam niko nije darovao,
3 nego svojim žrtvama smo stekli da budemo ustavni narod - mi smo računali da to
4 ne može niko da nam ukine. I to je bilo nasilje nad pravom. Jer Hrvati nisu
5 mogli jednostrano da ukinu to - morali smo i mi da se pitamo.

6 A drugi momenat koji je vrlo bitan jeste da su Hrvati najavili secesiju
7 od Jugoslavije. Mi smo smatrali da je preče pravo ostanka u zemlji u kojoj smo
8 se rodili nego pravo odvajanja od te zemlje. Mi nismo pretendovali na hrvatske
9 gradove u kojima je živelo mnogo Srba, ali smo imali kompaktnu teritoriju koja
10 je mogla da bude potpuno odvojena od Hrvatske kao što je sad Hrvatska odvojena
11 od Jugoslavije. Tu je živelo oko 80% Srba. Na kninskom području bilo je samo 7%
12 Hrvata. A sada tamo nema Srba. Doduše, ni Hrvati nisu brojni. Došlo ih je nešto
13 iz Bosne. Iako u Bosnu mogu da se vrate, ali -

14 P: Hvala. Dovoljno je. Hvala Vam, gospodine Macura. Svojom političkom
15 borbom za očuvanje statusa naroda, šta su Srbi u Hrvatskoj želeli da postignu?
16 Šta im je bio osnovni cilj? Mislim da ste delimično već odgovorili, ali da
17 dobijemo direktan odgovor.

18 O: Mi smo tražili... U početku smo tražili kulturnu autonomiju i onda
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 smo imali jedan referendum da se narod izjasni za to. Međutim, s na... s nama
2 političari iz Zagreba nisu nikada htjeli da razgovaraju. Oni su počeli širiti
3 priče da smo mi teroristička stranka iako niko nije nigdje pucao od članova
4 Srpske demokratske stranke. I onda su najavili da će referendum o izjašnjavanju
5 o autonomiji sprečiti svim sredstvima.

6 I u tom smislu, oni su u Benkovcu oduzeli oružje u stanici milicije i
7 onda su to pokušali da urade i u Obrovcu, u drugoj srpskoj opštini u Dalmaciji.

8 Međutim, u Obrovcu je narod izašao masovno i nije dozvolio da se oduzme
9 oružje miliciji. Dakle, mi smo se opredijelili za olovku, a oni su krenuli
10 puškom.

11 P: U to vreme, gospodine Macura, kada su već bili završeni ti prvi
12 višestranački izbori, ko je bio predsednik opštine u Kninu; koju ste Vi funkciju
13 imali?

14 O: Predsednik opštine bio je doktor Milan Babić, a ja sam bio njegov
15 zamjenik, podpredsednik.

16 P: Nisam Vas pitao ko je bio predsednik Izvršnog veća Skupštine opštine
17 Knin?

18 O: Predsednik Izvršnog vijeća je bio Veljko Popović. I Risto Matković
19 /sic/. Tako da to su se oni mijenjali. Ja više ni ne sjećam se tačno detalja,
20 ali znam da smo mi formirali normalnu vlast poslije izbora.

21 P: Pomenuli ste referendum srpskog stanovništva u Hrvatskoj. Ko je bio
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 politički inicijator tog referenduma i šta se htelo njim postići? Kakvi su bili
2 politički ciljevi?

3 O: Glavni inicijator je bio doktor Milan Babić pošto je on i... zato što
4 je praktično iz Knina sve je kretalo /sic/ i u tom smislu - ja nisam pravnik,
5 ali znam da su naši pravnici vodili računa o tome da ne napravimo neke greške.
6 Mi smo najprije... Najprije smo išli na formiranje zajednice opština, što je
7 bilo dozvoljeno po važećem hrvatskom ustavu. Međutim, nama je zaprećeno da to ne
8 sme da se desi iako nije bilo nikakvog pravnog osnova da nam se to zabrani.

9 P: Mogu li Vas prekinuti ovde? Oprostite.

10 Kažete: "Po ustavu je bilo dozvoljeno napraviti zajednuo... zajednicu
11 opština, ali nam je bilo zaprećeno...". Ko Vam je to pretio i kako?

12 O: Pa, iz Zagreba su na nas sve vreme slali miliciju. Ništa drugo. Nikad
13 politički nisu htjeli da razgovaraju s nama. Tako da je za nas praktično bio
14 zadužen gospodin Boljkovac koji je bio ministar unutrašnjih poslova u Zagrebu.
15 Ja nisam išao na takve razgovore, ali doktor Babić je bio redovno na tim
16 razgovorima.

17 P: Pored tog konkretnog odnosa, na primer prema zajednici opština, kakav
18 je bio odnos hrvatskog političkog i državnog vrha prema Srpskoj demokratskoj
19 stranci, njenim poslanicima i tim političkim inicijativama za kulturnu
20 autonomiju?

21 O: Pa, recimo, jedan detalj iz Sabora Hrvatske: kad je Radoslav Tanjga
22 držao svoju besjedu, onda je ovaj Glavaš... Glavaš je pištoljem pretio njemu u
23 Saboru. A kasnije je Glavaš poznat kao zločinac nad srpskim stan...
24
25
26
27
28
29
30

1 stanovništvom u Osijeku.

2 P: Samo nam recite šta je bio Radoslav Tanjga tada...

3 O: Radoslav Tanjga je bio...

4 P: ...taj gospodin?

5 O: ...izabran za zastupnika u Saboru... bio je izabran za zastupnika u
6 Saboru ispred Srpske demokratske stranke. Bilo je pet poslanika Srpske
7 demokratske stranke u Saboru i bilo je još Srba koji su bili iz Račanove
8 partije...

9 P: Hvala Vam.

10 O: ... koji će kasnije isto preći praktično u Srpsku demokratsku
11 stranku. Kasnije /nerazgovjetno/. A Glavaš je isto bio zastupnik u Saboru, ali
12 ispred HDZ-a.

13 P: Da li ste Vi čuli za potpisivanje nekih peticija koje su se
14 eventualno odnosile na pripadnike SDS-a?

15 O: Pa u Šibeniku je to bilo naročito poznato. Praktično sav grad, ja
16 mislim oko 20.000 ljudi da je potpisalo peticiju za progon doktora Raškovića,
17 Branka Popovića i Marka Dobrijevića. Tako da su oni morali da napuste Šibenik
18 iako je doktor Rašković sav svoj radni vijek pre... proveo u Šibeniku. I tamo
19 imao kuću. U Primoštenu je imao kuću. A u Šibeniku stan.

20 P: Hvala. Gospodine Macura, a u toj peticiji nigde ne piše da se traži
21 progon. Stoje, između ostalog, reči: "Uvredili ste nas i duboko ponizili..."

22 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Oprostite, je li doista Vaš posao da
23 kažete svjedoku koji je sadržaj te peticije? Oprostite što sam Vas prekinuo. Ali
24 da li ste razumjeli moje pitanje?

25 G. MILOVANČEVIĆ: Jesam, časni Sude. I nisam mislio da pitam da svedok
26 svedoči o sadržaju peticije nego je on peticiju okvalifikovao kao progon. A ja
27 hoću da mu predočim drugačiji tekst peticije i da čujem šta on o tome može da

28

29

30

1 kaže. Dakle, u peticiji kaže: "Uvredili ste nas i duboko ponizili. Bili bismo
2 sretni da zauvijek iščeznete iz ove naše sredine."

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, sudija Vam
4 kaže da Vi ne možete reći svjedoku... Rečeno Vam je da ne govorite svjedoku ono
5 što je u dokumentu, a Vi u svom odgovoru to govorite. Zašto to činite?

6 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja onda nisam dobro razumeo časnog sudiju
7 Hoepfela. Kad sam objasnio zašto to činim, sudija je klimnuo glavom.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ako ne razumijete sudiju, onda ga
9 pitate da ponovi i objasni, a ne kažete ono što Vam upravo kaže da ne smijete
10 učiniti.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Ja ne razumem zašto dižete ton na mene. Ja radim svoj
12 posao. Moje pitanje može biti neumesno, može biti nepravilno, može se zabraniti,
13 ali ja nastojim da radim jedan težak posao na odgovoran način. I objasnio sam:
14 časni sudija Hoepfel je sâm klimnuo glavom što sam ja shvatio kao njegovo
15 razumevanje mog motiva zašto ovako radim. Ali to i Vama objašnjavam da je to
16 potpuni onda nesporazum. Dakle, da mi je jasno da ako imam opomenu od strane
17 Suda da moram po njoj da postupim.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja Vam sada kažem da mi svi obavljamo
19 svoj posao i mi svi nastojimo da svoj posao obavimo kako treba. A Vi nam ne
20 pomažete u tom smislu zato što Vas je sudija zamolio nešto da učinite, a Vi

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nastavljate da radite upravo isto. I zbog toga sam podigao glas.

2 Da Vam kažem još nešto: nije Vaše da Vi mene kažete kada mogu, a kada ne
3 mogu podići glas. Je li to u redu? Je l' jasno?

4 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude...

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Je li jasno?

6 G. MILOVANČEVIĆ: Ja ne dozvoljavam da niko diže glas na mene. Niko. Ni u
7 sudnici, ni van sudnice. Vi imate mere da održavate red u sudnici. A da dižete
8 glas... - ja ne vidim zašto bi ja to podnosio. Ja jednostavno stojim za ovim
9 mikrofonom i dajem objašnjenje za ono što radim. I samo molim da se kao branilac
10 uvažavam, da imam isti tretman kao i svi drugi u sudnici. A Vi upravljate
11 postupkom. Imate pravila na osnovu kojih možete preduzimati mere.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Nije Vaše da mi kažete da li ja to
13 mogu da učinim. A ja ću to učiniti ako moram. Isto tako, nije na Vama da mi
14 kažete da na Vas niko ne može podići glas. Ja ću podići glas u ovoj sudnici
15 koliko bude trebalo. A Vi ste puno puta podigli svoj glas na mene.

16 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Postavit ćete svoja pitanja. Nećete
18 reći svjedoku što je u dokumentu. Svjedok nam je rekao što misli da se nalazi u
19 dokumentu i to je to. Ako svjedok ne kaže tačno ono što je u dokumentu, nije
20 Vaše da ga ispravljate. Vi vodite svog svjedoka. Vi ne vršite unakrsno
21 ispitivanje nad tim svjedokom.

22 G. MILOVANČEVIĆ:

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Pomenuli ste peticiju. Kakav je ona odjek imala?

2 O: To nije bio jedini slučaj praktično. Sve se to svodilo na... na to da
3 Srbi moraju da napuste hrvatske gradove i mi smo recimo, u Kninu, na kninskoj
4 opštini, imali 20.000 ljudi više kad je došlo do ovih događaja. Zato što su
5 ljudi morali da napuste hrvatske gradove na obali. Zadar, Split, Šibenik i tako
6 dalje. To se dešavalo i na drugim mjestima. Recimo, Plaški je imao dva puta više
7 stanovnika nego prije rata zato što su iz Rijeke ljudi se vratili. Pa u
8 hrvatskim gradovima je... kasnije se to ispostavilo da su se i filmovi radili o
9 tome.

10 Dolazilo je do toga da su viđeniji Srbi hapšeni, odvođeni i da se više
11 nisu vraćali. Prema tome, malo-malo čuli bismo da je nestao ovaj ili onaj, tako
12 da je to bila masovna pojava. Nije to nikakav izuzetak bio. Prema tome, to je
13 bila jasna poruka hrvatske vlasti šta misli da radi.

14 A oni su birali Srbe koji su imali ugled međ... u narodu. Nisu htjeli
15 birati ljude sa ulice - što je normalno - tako da ima onda to jače dejstvo i s
16 jedne i s druge strane. Znači, oni su pokazali da su im namjere vrlo ozbiljne,
17 da Srbe protjeruju, da ih ubijaju... - onaj paviljon 22 u Zagrebu - o tome je
18 napravljen i film.

19 Prema tome, stvari se sada već znaju. Iz ove perspektive, daleko je
20 lakše govoriti o tome nego iz one. Jer sada su mnoge stvari otkrivene.

21 Recimo, Sisak je bio stravičan grad. U Sisku su Srbe ubijali. Sretnite
22 koga god hoćete iz Siska, svak' će Vam nabrojati barem 50 ljudi koji su ubijeni

23
24
25
26
27
28
29
30

1 u Sisku. Ja ne znam tačan broj, ali je on u svakom slučaju masovan.

2 P: Čekajte, gospodine Macura. Kažete, ubijeno je mnogo ljudi u Sisku. Je
3 l' su tamo vođena ratna dejstva? U ratnim dejstvima ubijeno je -

4 O: Tamo nije bilo ratnih dejstava. Ja govorim o hrvatskim gradovima u
5 kojima nije bilo ratnih dejstava. Dakle, na pravdi boga, ljudi su odvođeni i
6 ubijani, iz čista mira. Samo zato što ne pripadaju hrvatskom narodu. A nije bilo
7 nikakvih dejstava u Sisku. Nit' je bilo u Zagrebu.

8 P: Da li Vam je poznato kada je zakazan referendum Srba u Hrvatskoj, o
9 suverenosti i autonomiji srpskog naroda?

10 O: To je bilo za 19. august. Mislim da je tačan datum 19. august. A
11 onda, dva dana ranije... dva dana ranije su iz Zagreba policijske snage oduzele
12 oružje u Benkovcu i pokušale u Obrovcu, ali tamo je narod to sprečio. To sam već
13 rekao. Al' onda je došlo do podizanja barikada jer su zapretili da će svim
14 sredstvima sprečiti održavanje referenduma - dakle, da ne mogu ljudi izići da
15 glasaju za autonomiju Srba u Hrvatskoj.

16 P: Kažete "zapretili su da će svim sredstvima sprečiti održavanje
17 referenduma" - ko to i kome je zapretio?

18 O: Pa, to je... ministar Boljkovac je bio zadužen za to. Rekao sam već
19 da političari iz Zagreba s nama nisu htjeli da razgovaraju, iako smo mi na
20 izborima normalno dobili izbore i pobijedili. Prema tome, mi smo bili praktično
21 u rukama hrvatske policije. Znači, oni su bili nadležni za nas zato što smo mi
22 teroristi. A mi nismo nigdje pucali nit' smo koga napadali. Osim toga, ako
23 pravite barikade, vi ne idete u napad - vi se onda štitite.

24 P: Bavićemo se tim nešto malo kasnije, gospodine Macura. Kažete "bili
25
26
27
28
29
30

1 smo u rukama hrvatske policije kao narod.". Kako se tada zvala ta hrvatska
2 policija - da li je menjala ime ili nije?

3 O: Pa dobro, oni su mijenjali uniforme, mijenjali su ime, oni su bili...
4 postali su "redarstvenici", ovaj... A i uniforme su mijenjali tako da su
5 praktično vratili se na ono što je bilo za vreme Drugog svjetskog rata kod Ante
6 Pavelića. Tako da su svim sredstvima htjeli da pokažu da... da oni, ustvari,
7 nastavljaju ono što je poglavnik počeo u Drugom svjetskom ratu.

8 P: Vi ste bili... odnosno, gde ste bili 17.08.1990.? Pomenuli ste ta dva
9 dana pre održavanja referenduma 1990. Gde ste se nalazili?

10 O: Bio sam... bio sam u Kninu - normalno. A onda, kad su nam posle tog
11 upada u Benkovac, kad su nam javili da u nekim selima postavljaju barikade, onda
12 smo mi htjeli da zavedemo neki red jer... to je bio haos. Zato što su barikade
13 smetale nama. Svako selo ima barikadu. Tako da ne možete da funkcionišete.

14 P: Molim Vas - kažete: "nama su javili za barikade". Ko je javio i kome,
15 kako? To nam opišite.

16 O: Lično ne znam, ali recimo, Ilić i neki iz Pađena su rekli da su ljudi
17 svalili neko drveće na... na cestu i da ne dozvoljavaju da... - da će oni
18 sprečiti upad hrvatske policije na kninsko područje. Međutim to su radila i
19 druga sela kad su čuli od njih. To je išlo spontano kod naroda. Al' onda smo mi
20 održali sastanak na nivou opštine i pošto je to već bilo vanredno stanje, mi smo
21 osnovali krizni štab.

22 P: Oprostite -

23 O: Po statutu opštine, krizni štab je vodio predsednik opštine, Milan
24 Babić.

25 P: Oprostite, kažete "pošto je već bilo vanredno stanje". Od kad je to
26 vanredno stanje? Ko je to proglasio? Kako se to dogodilo?

27 O: Kasnije, Milan Babić praktično proglasio ratno stanje, al' on... ja

28

29

30

1 sam mu rekao da to nema nikakve veze. Jer on nema pravo. On nije imao pravo na
2 to da proglasi ratno stanje zato što on nije bio predsjednik države. Ali on kaže
3 /?kaže/: "dobro, vanredno ili ratno - sve isto", ali ipak, nije isto vanredno i
4 ratno. Tako da, on je greškom rekao da je riječ o ratnom stanju.

5 P: Kada je to bilo, gospodine Macura, ta odluka Babićeva? Ili to
6 proglašenje Babićevo? Vi ste rekli prvo: "on je proglasio".

7 O: A to je mislim bilo 17. ili 18. augusta. To je uoči referendumu bilo.

8 PREVODITELJICA: Mole se govornici da prave pauzu između pitanja i
9 odgovora.

10 P: Tog 17. ili 18.08.1990., Vi ste, u Skupštini opštine Knin imali koju
11 funkciju?

12 O: Ja sam bio podpredsjednik opštine.

13 P: Tog 17. ili 18.08. - kako je to gospodin Babić proglasio ratno
14 stanje? Na koji način? Da li Vi imate saznanje o tome? Kako je to objavljeno -
15 na to mislim?

16 O: On je telefonom... On je telefonom javio u Radio Knin da se objavi. U
17 srpski Radio Knin telefonom je javio da se to objavi. Nismo mi ni znali da će on
18 to uraditi. Al' on je to telefonom tako da je objavljeno preko srpskog Radio
19 Knina. Tako da su svi u... svi čuli da je u pitanju ratno stanje. Tako da je
20 bilo malo i panike i tako dalje, ali... gospodin Babić je tada napustio Knin.
21 Tako da ja nisam znao gdje se on nalazi.

22 P: Da li sam Vas...?

23 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Oprostite, gospodine
24 Milovančeviću, ali ja očigledno ne mogu da pratim događaje. Ja sam shvatila da
25 je ranije svjedok rekao da je gospodin Babić namjeravao da se objavi vanredno
26 stanje, ali je bilo istaknuto da on nema relevantno ovlaštenje za to pa je stoga
27 odlučio da proglasi ratno stanje. Ali sada izgleda da svjedok govori o vanrednom
28 stanju, pa sam zbunjena. Da li bi to moglo da se razjasni - ili naprosto ja
29 nisam u stanju da shvatim?! Ali željela bih znati i zahvalna sam na tome.

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, zaista je ovako kako ste rekli i nejasno
2 je. Pa ću probati sa gospodinom svedokom da to raščistimo, uz Vaše dopuštenje.

3 P: Gospodine Macura, objasnili ste malopre, u pooslednjoj... jednoj od
4 poslednjih rečenica da je gospodin Babić telefonom toga dana objavio ratno...
5 dao nalog da se objavi ratno stanje. Je l' to tako bilo?

6 O: Tačno tako. Ali doktor Babić nije znao da nema pravo da on objavi
7 ratno stanje.

8 P: Kada ste Vi njemu to rekli, da on nema pravo da objavi ratno stanje?
9 Kada je on to saznao?

10 O: To sam mu re -

11 P: Pre nego što je objavio ili pošto je objavio?

12 O: Pošto je objavio. Jer je... Pošto je objavio, zato što ja nisam ni
13 znao da će on to objaviti. A on se meni javljao telefonom. Ali nije mi dao broj
14 telefona na koji mogu da ga zovem. A ja sam onda rekao: "Pa čekaj, ja sam ostao
15 ovdje, ja sam tvoj zamjenik i sad ja moram da igram ulogu predsjednika." Što
16 znači da sam ja praktično postao predsjednik Kriznog štaba. Zato što predsjednik
17 nije bio prisutan u Kninu. I onda je meni ostalo da rješavam situaciju na
18 terenu.

19 P: Hvala Vam. U kojoj... U kakvoj faktičkoj situaciji, mislim na
20 situaciju u Kninu i okolini, gospodin Babić proglašava to ratno stanje? Dakle,
21 šta je bio - da tako kažem - neposredni povod za takvu njegovu odluku? Da li Vam
22 je to poznato?

23 O: Pa, mislim da... da je neposredan povod bio najava iz Zagreba da će
24 upotrebiti sva sredstva da spreče održavanje referenduma. I onda je bilo vijesti
25 o tome da su krenuli helikopteri, da su krenula nek... transportna vozila -

26 P: Hvala Vam. Dovoljno je. Vi kažete: "Gospodin Babić je dao telefonom
27
28
29
30

1 nalog da se proglašeni ratno stanje, a onda sam ja ostao u opštini." Gde je to
2 otišao gospodin Babić i zašto? Možete li nam to objasniti? Šta se desilo sa
3 njim?

4 O: Kasnije sam saznao - tada nisam znao - on se tada nalazio u Strmici.
5 To je jedno 15 kilometara od Knina. A to je blizu granice Bosne i Hercegovine.

6 P: Je li on iz Strmice dao nalog za proglašenje ratnog stanja ili iz
7 Knina?

8 O: Mislim... Ja to tačno ne mogu da znam. Ali on nije... Nije to sad
9 toliko ni bitno. Bitno je da ustvari on nije bio prisutan u Kninu i ja sam morao
10 da se... da igram njegovu ulogu.

11 P: Hvala Vam. Zašto on nije bio u Kninu? Da li znate i to? U tom
12 trenutku kad je -

13 O: Na žalost, gospodina Babića nema više, mi ne možemo da ga pitamo, ali
14 vjerovatno se uplašio malo pa se povukao iz grada. Ali ne mogu da tvrdim da je
15 tako.

16 P: Hvala Vam. Kada je to ratno stanje proglašeno u opštini Knin preko
17 radio-talasa, da li ste Vi primenjivali... koje ste odredbe na tu situaciju
18 primenjivali - ratnog ili vanrednog stanja?

19 O: Ma, u svakom slučaju, ja sam narodu objašnjavao da ne treba da paniči
20 i da se nadam da ćemo razgovarat', a da nećemo ratovat'. I dvije noći sam ja
21 vodio barikade iz Centra za obavještanje. Ja sam imao telefonsku vezu s
22 ljudima na barikadama.

23 P: Mogu li Vas ovde prekinuti, gospodine Macura? Rekli ste da je
24 proglašeno ratno stanje, da je u opštini napravljen krizni štab i da ste Vi,
25 zbog odsutnosti gospodina Babića kao predsjednika opštine, preuzeli njegovu

26

27

28

29

30

1 funkciju jer ste Vi bili podpredsednik. Jesam Vas dobro razumeo?

2 O: To je tačno. I ja sam ra... ponašao se prema Statutu opštine.

3 P: Kakvu ste Vi funkciju imali u Kriznom štabu? Da li ste imali, prvo,
4 funkciju neku u Kriznom štabu?

5 O: Pošto je po Statutu opštine gospodin Babić bio predsjednik Kriznog
6 štaba, ja sam bio njegov zamjenik. A pošto njega nije bilo, onda sam ja
7 praktično bio tada predsjednik Kriznog štaba.

8 P: Hvala Vam. Pre nego što nastavimo sa delovanjem Kriznog štaba,
9 postaviću Vam jedno pitanje. Rekli ste: "Objašnjavao sam narodu da se ne stvara
10 panika, da će se situacija smiriti.". Kako ste to objašnjavali?

11 O: Pa, govorio sam za radio i za televiziju. I ja sam se poslije te prve
12 noći koja je stvarno bila noć panike i niste znali... - svakakvih vijesti je
13 bilo, morali ste smirivati narod - ja sam poslije te prve noći izrazio
14 zahvalnost hrvatskim policijskim snagama što nisu otvarale vatru po našim
15 ljudima, mađa je na jednom mjestu bilo provokacija. Časni Sud vjerojatno ne zna
16 taj teren, ali na rijeci Krki, između sela Radučić i Ivoševci... između sela
17 Radučić i Ivoševci, ima jedan prijelaz koji se zove Brljan. I na tom mjestu su
18 hrvatski policajci ispalili nekoliko metaka prema našim ljudima koji su bili
19 gore na brdu jer kanjon Krke je dubok.

20 Onda je Neđo Korolija mene nazvao telefonom. Neđo Korolija. I bio je
21 uspaničen i kaže: "Oni pucaju", šta da radim?" Ja sam rekao: "Nemojte da brinete
22 ništa, oni su dolje duboko u dolini. Nemojte da odgovarate na vatru - ako budu i

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dalje provocirali. A jedino ako krenu prema vama i dejstvuju, onda možete vi da
2 se branite.". Međutim, ni hrvatski policajci nisu dalje nastavili s
3 provokacijama, tako da... da je to prošlo mirno.

4 P: Hvala Vam. Rekli ste, gospodine Macura, da ste iz Kriznog štaba
5 održavali vezu sa ljudima. Na koji način je to činio Krizni štab i Vi lično?
6 Kojim sredstvom ste održavali vezu?

7 O: Pa to je telefonska veza. To su, praktično, vojne veze koje mogu da
8 se uspostave na terenu. Ja ne znam tehniku kako radi. Ali ja sam imao telefonsku
9 vezu s njima. Ja se ne razumijem u tehniku.

10 P: Rekli ste da su se pojavile barikade, prvo na jednom mestu, a onda na
11 čitavom nizu drugih mesta. Šta je bio zadatak Kriznog štaba prema tim
12 barikadama? Jeste li imali vi neki zadatak prema njima, u odnosu na njih?

13 O: Pa, morali smo da zavedemo neki red. I ja sam lično otišao u selo
14 Pađen... u selo Pađene i tu su bila jedna kola stranih turista koja nisu mogla
15 da izađu... zato što s jedne strane imali smo u barikadu u Očestovu, s druge u
16 Pađenima i oni ne znaju kud da idu. I onda sam ja rekao: "Pustite ljude da idu,
17 nemojte da pravite probleme. Pustite ih neka idu prema Lici, kud su pošli."
18 Tako da nije bio nikakav problem. Ljudi su poslušali. Rekao sam da to najviše
19 nama smeta ako sad zadržavamo strane turiste tu koji ništa nisu krivi za nevolje
20 naše koje imamo s Hrvate /?Hrvatima/.

21 P: Kažete, bili ste u selu Pađenima i videli ste - pretpostavljam da ste
22 videli ljudi na barikadama - ko su oni bili?

23 O: To su bili ljudi seljaci koji su, koji su usjekli poneko drvo i
24 pregradili cestu. I nije tu bilo nekog naoružanja. Možda poneka lovačka puška.
25 To je sve. Ali eto, to... oni su se tako organizovali kako su se organizovali.

26

27

28

29

30

1 Onda sam rekao da tu treba da se napravi red. Međutim, treći dan ja sam
2 smijenjen sa mjesta, praktično komandanta barikada, da tako kažem. Gospodin
3 Babić mi je javio da sam smijenjen. I ja sam rekao: "Odlično, smijenjen sam i ja
4 sad mogu da idem kući." Jer dvije noći nisam spavao. I onda sam uzeo dva sina
5 svoja i odvezao ih do Kupresa u Bosni da ih preuzme njihov ujak koji je živio u
6 Sarajevu. A -

7 P: Koliko su Vam deca tada bila stara? Zašto dva sina -

8 O: Stariji sin je imao 14, a mlađi 9 godina. I pošto sam imao osjećaj
9 da... da će doći do mnogo teže situacije, ustvari do... do pucanja, onda sam
10 računao da sinove treba da sklonim u Bosnu zato što imaju tamo ujaka u Sarajevu
11 i da kod njega budu. Jer Bosna je tada bila mirna.

12 A moja supruga koja je pedijatar i ja koji sam imao svoj posao - jer ja
13 sam bio profesor i bio sam kao dobrovoljac sam bio, ustvari, podpredsednik
14 opštine. Ja nisam bio plaćen na toj funkciji, nego sam volonterski obavljao
15 profesorsku dužnost. Al' kod ovih događaja nisam mogao ići u školu zato što sam
16 morao da se bavim ovim drugim stvarima. A djecu smo htjeli da sklonimo; a mi
17 ćemo nastaviti pa šta bude.

18 P: Pored te barikade u Pađenima, da li ste imali priliku da dobijete
19 informaciju o drugim barikadama? Ko je na njima bio, ko ih je postavio? Ko su ti
20 ljudi? Ko je to radio?

21 O: Ma, to je, ustvari, narod, poslije tog nesretnog Benkovca i tih
22 događaja u Obrovcu... U selu uvijek imate ljude koji su spremni da nešto
23 preduzmu. A onda su računali valjda da rade nešto važno, pa su, ovaj, htjeli
24 sebi da pripušu... pripišu neke zasluge, tako da je to bilo samoorganizovanje
25 naroda u početku.

26 P: Da li je tada, 17.,18.08. i dok ste Vi bili predsednik Kriznog štaba,
27 milicija iz Knina i iz drugih gradova imala neke veze?

28
29
30

1 O: Milicija tada nije imala nikakve veze s tim. Tek kasnije će milicija
2 preuzeti to i skloniće se barikade. Onda će se uspostaviti punktovi na nekoliko
3 mjesta, a ne da svako selo ima barikadu i saplićemo sami sebe. Ali ja, pošto sam
4 smijenjen, ja više nisam htio da se petljam u te poslove.

5 P: Hvala Vam. U takvoj situaciji, kada je došlo do proglašenja ratnog
6 stanja pa do podizanja barikada, da li je referendum zakazan... referendum o
7 suverenosti i autonomiji srpskog naroda održan?

8 O: Referendum je održan normalno.

9 P: Kakav je bio rezultat tog referenduma?

10 O: Velika većina naroda izjasnila se za autonomiju srpskog naroda u
11 Hrvatskoj. Dakle, mi smo sve radili na nivou Hrvatske tada. Niko tada nije
12 pominjao ni Srbiju ni bilo ko... koju drugu republiku. Mi smo računali da imamo
13 pravo na autonomiju u Hrvatskoj.

14 P: Gospodine Macura, čija je to bila politička ideja ili uopšte ideja da
15 se pravi zajednica opština, da se održi referendum?

16 O: Vodeći čovjek je bio doktor Milan Babić. I on je apsolutno vodio sve
17 poslove s tim u vezi. A imao je tim ljudi s kojima je radio.

18 P: Da li je taj stav koji je on zastupao bio stav koji ste i Vi
19 podržavali?

20 O: Ja sam taj staja... stav apsolutno podržavao. Ja sam bio sve vreme s
21 gospodinom Babićem. Tek negdje 1993. godine mi smo se razišli. Ali tada mi više
22 nismo bili ni u funkcijama u kojima smo ranije bili.

23 P: Kažete: "Bio sam sve vreme sa gospodinom Babićem do 1993. kad smo se
24 razišli." U kom svojstvu ste Vi bili sa njim?

25 O: Najprije sam s njim bio kao pod...podpredsednik opštine. Dakle,
26 njegov zamjenik. A kasnije sam bio zadužen za informisanje u Vladi SAO Krajine.

27

28

29

30

1 Ja sam bio ministar informisanja u Vladi SAO Krajine - kasnije Republike Srpske
2 Krajine.

3 P: Vratićemo se na Vladu SAO Krajine i Vladu RSK nešto kasnije -

4 O: A bio sam u skupštini isto, u Skupštini Krajine ja sam - neću da se
5 hvalim - ali ja sam imao najviše glasova za izbore za Skupštinu Krajine. I ja
6 sam tada bio izabran za predsjednika Odbora za inostrane poslove. Tako da sam
7 imao tu funkciju u Skupštini.

8 P: Hvala Vam. Kada sam pominjao Vašu saradnju s gospodinom Babićem, hteo
9 sam da Vas pitam da li je Vaše poznavanje jezika bilo od nekog značaja za Vaš
10 međusobni odnos sa gospodinom Babićem?

11 O: U svakom slučaju, poznavanje jezika bilo je vrlo bitno. To je jedan
12 momenat. Drugi momenat što je gospodin Babić znao da ja neću da zabijem nož u
13 leđa bez obzira šta se dešava. Tako da on je bio sasvim siguran u mene da... I
14 na svim pregovorima sam ja išao s njim. Na sve pregovore sa međunarodnom
15 zajednicom, sa predstavnicima Ujedinjenih nacija -

16 P: Gospodine Macura, trebalo bi da bude jasno, ali da ne ostavljamo bilo
17 kakvu dilemu: da li to znači da ste Vi bili prevodilac gospodinu Babiću - ovo
18 što kažete: "bio sam na svim pregovorima sa međunarodnom zajednicom"?

19 O: Da, ja sam vršio i tu ulogu. Mada je bilo situacija... Mada je bilo
20 situacija u kojima su to radili drugi ljudi. Ali on je stalno tražio da ja budem
21 s njim da ga ne bi neko prevario.

22 P: Hvala Vam. Decembar 1990. godine - po čemu biste kao
23 najkarakterističnijem... po kom događaju biste zapamtili, šta biste tu
24 izdvojili?

25 O: Pa to je... 19. decembra na Nikoljdan mi smo osnovali Vladu SAO
26
27
28
29
30

1 Krajine. I tada smo položili zakletvu.

2 P: Da li je -

3 O: I bili smo ministri bez plata. Mi smo radili druge poslove, ali
4 volonterski smo radili taj posao.

5 P: Kažete: "Osnovana je Vlada SAO Krajine." Da li je Krajina imala neki
6 normativni akt kojim je ustanovljena - ustav, zakon, statut, odluku - bilo šta?

7 O: Ona je imala svoj statut, a kasnije kao republika je imala svoj
8 ustav.

9 P: Kada već govorimo o osnivanju, o pojavi SAO Krajine tog 19. decembra
10 1990. - šta je Krajina po statutu bila u to vreme? Kako je ona bila definisana?

11 O: Bila je srpska autonomna oblast. Srpska autonomna oblast u okviru
12 Republike Hrvatske.

13 P: Hvala Vam. Kažete da je nakon formiranja SAO Krajine napravljena i
14 vlada SAO Krajine u kojoj ste imali jednu funkciju. Da li je ta vlada početkom
15 1991. - mislim pri tome, naravno, na gospodina Babića - imala neke aktivnosti na
16 međunarodnom planu?

17 O: Pa, dobro, mi smo već, u svakom slučaju, imali aktivnosti na
18 međunarodnom planu tako da... da smo išli i u Ženevu. Mi smo išli u Ženevu, u
19 Ujedinjene nacije gdje smo predstavili svoj slučaj; gdje je doktor Babić rekao
20 da se HDZ naro...naoružava - Hrvatska demokratska zajednica naoružava po uzoru
21 na SS trupe.

22 P: A koje to... /nerazgovjetno/?

23 O: I mi smo tražili zaštitu od Ujedinjenih nacija.

24 P: Kažete "HDZ se naoružava po uzoru na SS trupe" - da je o tome govorio
25 Babić. Na koje SS trupe je on mislio?

26 O: Pa misli na SS trupe Hitlerove iz Drugog svjetskog rata.

27 P: Da li je bilo neke reakcije na takvo njegovo obaveštavanje, na tu

28

29

30

1 informaciju koju je dao? Kažete "tražili smo zaštitu"...

2 O: Pa, dobro, onako što sam ja mogao da pratim, nastala je konsternacija
3 kod slušalaca. Sala je bila puna i ljudi su se zaprepastili kad je to on
4 pročitao.

5 P: Da li nam možete reći da li je bilo tačno to što je gospodin Babić
6 izjavio? Da li ste Vi imali neku predstavu o tim činjenicama?

7 O: Ja sam imao sličan osjećaj gospodinu Babiću tako da... - jer, jer...

8 P: Oprostite -

9 O: ...politička partija ne može da formira svoje trupe. Mislim, to nije
10 normalno, da politička partija formira jedini /?jedinice/.

11 P: Hvala Vam. Smisao mog pitanja je bio nešto drugo, ali ja nisam bio
12 dovoljno precizan i oprostite. Hteo sam da Vas pitam: da li je tvrdnja gospodina
13 Babića da HDZ formira sopstvene partijske naoružane trupe bila utemeljena na
14 činjenicama ili ne? To sam Vas pitao.

15 O: Pa, normalno, sve je to bilo... mislim, nije to... to HDZ nikad nije
16 ni krio, mislim... Oni nisu imali razloga da kriju zato što su znali da imaju
17 podršku. Oni su znali da će dobiti podršku sigurno Njemačke i Vatikana tako da
18 nisu imali problem. Jer koliko god je Jugoslavija rušena iznutra, ona je rušena
19 i spolja.

20 P: Hvala Vam. Odgovorili ste: "Normalno, oni nisu imali razloga to ni da
21 kriju". A šta to nisu krili? Kako to nisu krili?

22 O: Pa to da se naoružavaju, recimo, tako da su, recimo, oni
23 podijelili... zastupnicima u Saboru su podijelili oružje i postoje spiskovi
24 tačno pod kojim brojem, koje oružje dobija koji zastupnik Sabora.

25

26

27

28

29

30

1 A osim toga, kasnije - ja sad ne znam tačno događaje kako su išli po
2 datumima - ali, pravljen je i film o uvozu oružja iz Mađarske. I mi smo gledali
3 u Kninu, u hotelu, bilo je nas oko pet stotina kad smo gledali videokasetu koju
4 je snimala Služba vojne bezbednosti Jugoslovenske narodne armije - snimala je
5 film o uvozu oružja iz Mađarske dok /?je/ Hrvatska bila unutar Jugoslavije.
6 Dakle, nije bila međunarodno priznata nit' je bila država. I onda smo slušali
7 šta Špegelj govori, Martin Špegelj - kako treba dejstvovati, kako kucati na
8 vrata Srbima, kako pucati, kako otvarati vrata i tako dalje. Tako da, mi
9 jednostavno nismo shvatali da može takvo nešto da se dešava u državi koja još
10 postoji i funkcioniše.

11 P: Gospodine Macura, prema tim navodima iz tog filma, ko je uvezio
12 oružje i za koga?

13 O: To je HDZ, kao vodeća... kao stranka na vlasti, ona je organizator
14 uvoza oružja i oni su se naoružavali da bi vodili rat. Naravno, rat protiv Srba
15 jer sâm Tuđman je rekao 1996. u maju da je srpsko pitanje riješeno u Hrvatskoj,
16 da ih ne smije biti više od 3%.

17 P: Hvala Vam. Vi ste rekli da ste zajedno sa gospodinom Babićem bili u
18 Ženevi gde ste obavestili o naoružavanju partijske vojske HDZ-a, o stvaranju SS
19 trupa - takav ste termin upotrebili. Šta se desilo... Da li Vam je poznato šta
20 se desilo na Plitvicama u prvoj polovini 1991. godine? Imate li neko saznanje o
21 tome?

22 O: Ja sam možda dva-tri sata prije izbijanja sukoba na Plitvicama prošao
23 Plitvicama. Iz Vojnića me vozio vozač Zdravko Bijedo i tada je pao veliki
24 snijeg. Toga se dobro sjećam tako da je on htio čak na jednom mjestu da lovi
25
26
27
28
29
30

1 zeca farovima. Ja kajem /?kažem/: "Nemoj, brate, idemo kući, šta je vidiš pao
2 snijeg, duboka noć". Tada su Hrvati već bili tu raspoređeni sa velikim snagama
3 na Plitvicama, a mi to nismo znali. A nisu ni oni nas zaustavili, vjerovatno da
4 se ne bi otkrili. I to je bilo na Uskrs, čini mi se da je bio Uskrs, nedelju kad
5 je sukob počeo. I mogu da kažem da je... zašto insistiram na tome da je ovo dug
6 proces i zašto je važna istorija na ovom prostoru. Prva žrtva tog napada
7 hrvatskih policijskih snaga na Plitvičkim jezerima bio je Rajko Vukadinović. A
8 njegovog djeda su zaklale ustaše u Drugom svjetskom ratu tako da se istorija tu
9 ponavlja i na kolektivno /?kolektivnom/ i na individualnom planu.

10 P: U vezi... U vezi sa ovim detaljem koji ste sad izneli, da li Vam
11 znači išta ime Vase Pećera?

12 O: Vaso Pećer je bio moj učenik u srednjoj školi. I on je prva žrtva,
13 prva srpska žrtva na kninskom područja. A i njegovog djeda su ubile ustaše u
14 Drugom svjetskom ratu.

15 P: Kažete -

16 O: I tu je na njegovom sprovodu bilo, ja mislim, 20.000 ljudi da je
17 prisustvovalo sprovodu Vase Pećera.

18 P: Kažete: "Vaso Pećer je bio prva žrtva na kninskom području. A i
19 njegovog djeda su ubile ustaše." Ko je to ubio Vasu Pećera i šta je on bio po
20 nacionalnosti?

21 O: Vaso Pećer je bio Srbin iz sela Polača. A ubili su ga Hrvati iz sela
22 Kijeva, susjednog sela, koji su nekad bili Srbi, ali sad više nisu. Sada je -

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Da li je taj događaj i da li su takvi događaji remetili
2 međunacionalne odnose?

3 O: Pazite, kada je ovo sve počelo, sa upadima u Benkovac, pa barikade,
4 Hrvati su kasnije formirali policijske postaje tamo gdje nikad nisu postojale.
5 Ali nisu to bile normalne policijske postaje, sa ograničenim brojem ljudstva,
6 nego su dovlačili velike policijske snage spremajući se za napad. Tako je bilo i
7 u Kijevu, tako je bilo i u Saborskom i još nekim mjestima.

8 P: Vi kažete: "U takvim okolnostima, SDS je delovala politički." Kažete:
9 "Mi smo imali olovku, a hrvatska vlada je koristila pušku" - parafraziram Vaše
10 reči. Da li je SDS podgrevao ekstremizam bilo koje vrste?

11 O: Mi nismo podgrijevali ekstremizam, ali strah je bio realan s obzirom
12 na ono što je radila druga strana. S obzirom na vijesti o ubistvima Srba u
13 hrvatskim gradovima gdje nije bilo nikakvih dejstava ni rata, s obzirom na to da
14 su Srbi masovno otpušteni sa posla i dolazili... vraćali se u Krajinu, oni koji
15 su u njoj bili rođeni. Prema tome... A doktor Rašković naročito, kao predsednik
16 stranke, on... nikada mu ne bi palo na pamet da pominje oružje i rat.

17 P: Da li je gospodin Rašković pokušavao da razgovara sa visokim
18 zvaničnicima hrvatske vlade?

19 O: On je imao neke razgovore sa doktorom Franjom Tuđmanom. Usput da
20 kažem da je doktor Franjo Tuđman bio njegov pacijent tako da... da su se oni
21 dugo poznavali. Ali ti razgovori nisu doneli ploda jer Hrvatska nije mogla da
22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dobije... da izvrši secesiju bez rata.

2 P: Kako to mislite?

3 O: Pa pravno nisu mogli zato što smo mi bili narod u Ustavu i mi smo se
4 isto pitali kao narod. Dakle, morali su da izvrše nasilje nad Ustavom, a i
5 poslije tog nasilja nad Ustavom, znali su da mi ne želimo da izidemo iz države u
6 kojoj smo rođeni. Tako da su oni... Osim toga, Tuđman je izjavljivao "šta znači
7 da 30.000 Hrvata pogine za neovisnu hrvatsku državu?". On je to izjavljivao i
8 nije se stidio da to kaže.

9 P: Hvala Vam. Kažete gospodin Rašković je razgovarao sa gospodinom
10 Tuđmanom. Da li je takav neki sastanak između njih dvojice obelodanjen?

11 O: Oni su imali praktično tajne razgovore, ali je neko to snimao pa je
12 to objavljeno. Tako da su bile različite reakcije kod nas - neko je podržavao,
13 neko nije, mislim, to sad nije bitno.

14 P: Sad kažete "Imali su tajne razgovore gospodin Tuđman i gospodin
15 Rašković. Neko je to snimao pa je objavljeno." Ko je snimao i ko je objavio?

16 O: To ja ne znam. Ja znam samo da sam čuo. I mene to nije toliko ni
17 interesovalo. Mene samo... Ja nisam nikad volio da se bavim tuđim poslom, to me
18 je -

19 P: Hvala Vam. Dovoljno je. Kakav je efekat imalo objavljivanje tih
20 razgovora? Politički efekat, na stanovništvo?

21 O: Imalo je vrlo nezgodan efekat u st... među stanovništvom zato što...
22 što je praktično došlo do nekih sukoba unutar SDS-a i rukovodstva.

23 P: Da li imate saznanje -

24 O: Pa doktor Babić je poslije osnovao Srpsku demokratsku stranku Krajine
25
26
27
28
29
30

1 tako da je praktično eliminisao doktora Raškovića. Doktor Rašković više nije
2 mogao da bude predsjednik stranke.

3 P: Hvala Vam. Još jedno samo pitanje za ovu temu vezano. Da li mislite
4 da je gospodin Rašković objavio taj razgovor?

5 O: Nisam nikad o tome tako razmišljao tako da ne bih mogao da kažem.

6 P: Hvala. Dovoljno je. Vi ste opisivali situaciju. Da li se može reći za
7 situaciju u kojoj ste delovali i radili da je rukovodstvo SDS-a i uopšte
8 predstavnici Srba u Hrvatskoj preuveličavalo opasnost od novih hrvatskih vlasti
9 sa ciljem da kod srpskog stanovništva izazove paniku i reakciju koji će
10 koristiti drugim političkim ciljevima? Može li se to tako reći?

11 O: Mi nismo nikad imali takve ciljeve. Ja lično pogotovo ne. A da nismo
12 preuveličavali, iz ove perspektive se odlično vidi jer u Hrvatskoj je živjelo
13 blizu 1.200.000 Srba, a sada ne znam da li ih ima 250.000. Tako da je iz ove
14 naše perspektive sada mnogo lakše razgovarati i suditi o tim događajima. Trebalo
15 je znači, očistiti Hrvatsku od Srba. Ni sada Srbi ne mogu da se vrate u svoje
16 kuće. Ja imam i rođake. Recimo, Nikola Bezbradica, 80 godina čovjek. U njegovoj
17 kući žive Hrvati iz Bosne koji mogu da se vrate u Bosnu. On ne može da priđe toj
18 kući, a ne da uđe u nju - i sada. On vodi spor sa hrvatskom državom, to je 11
19 godina već. I ne može ni slučajno... A takvih slučajeva kol'ko hoćete ima.

20 P: Hvala Vam. Da li je pominjanje... Da li su ustaše kao pojam pominjane
21 u govorima srpskih političkih predstavnika, rukovodilaca iz Krajine?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa bilo je toga. Ja sam se trudio da to... da to izbjegavam. Ali samo
2 da Vam kažem kakav odnos je mnogo Hrvata prema tome. Oni se ponose time.

3 Ja ću Vam reći jednu situaciju sa fudbalske utakmice između *Croatie* i
4 *Partizana* u Beogradu. Kad je *Croatia*, koja je sada *Dinamo*, izišla na teren, onda
5 je publika skandirala: "Ustaše! Ustaše!" A onda je predsjednik fudbalskog kluba,
6 nogometnog kluba *Croatia*, gospodin Canjuga rekao: "Pa ljudi, ovi navijaju za
7 nas!"

8 P: Hvala Vam. Opisivali ste situaciju u Kninu uoči referendumu 17.08. u
9 vreme podizanja barikada. Da li je to stanovništvo bilo instrumentalizovano da
10 podiže te barikade? Da li je to neko radio organizovano?

11 O: Mislim da to nema veze s time jer Srbi... Srbi su u suštini
12 demokratski narod pa ih ne možete tek tako... oni vole, ovaj, da na svoju ruku
13 rade stvari tako da su ljudi osjećajući praktično instinktivno opasnost - oni su
14 se samoorganizovali. A kasnije smo mi to sveli u neke normalne okvire da se može
15 sve kontrolisati.

16 P: Kažete: "Osećali su instinktivno opasnost." Jesu li imali realnih
17 pokazatelja za takvo osećanje?

18 O: Moram da ponovim da je otimanje oružja kod milicije u Benkovcu od
19 strane hrvatskih vlasti bilo praktično inicijalna kapisla za ove događaje koji

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 su slijedili, pa i za podizanje barikada.

2 G. MILOVANČEVIĆ: Molio bih da sada na monitoru pogledamo jedan dokaz,
3 dokument Odbrane. On nosi oznaku 1D0127.

4 Časni Sude, ja sam dobio informaciju od mojih kolega iz tima Odbrane da
5 bi trebalo da je ovaj dokument uveden u elektronski sistem. I ja sad drugi
6 podatak, osim ove oznake da je to 1D0127, nemam. Međutim, imam otkucan tekst. To
7 su vrlo kratki tekstovi. Zamolio bih, da ne bismo gubili vreme da, ako možemo da
8 pokažemo ovaj tekst preko ELMO-a. Onda će se videti lakše, pa ćemo onda rešavati
9 ovo tehničko pitanje nakon pauze. Ako ste Vi saglasni sa tim, časni Sude.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete tako da učinite.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Sada se na monitoru nalazi engleski prevod verzije na
12 B/H/S-u knjige koju ste Vi preveli, gospodine Macura. Da li to vidite?

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, mikrofoni Vam
14 je isključen.

15 G. MILOVANČEVIĆ: Oprostite, časni Sude.

16 P: Sada se pred Vama nalazi engleski prevod prve strane jedne knjige.
17 Možete li nam reći šta u tom engleskom tekstu stoji?

18 O: Ovo je naslov knjige doktora Marca Aurelija Rivellija "Nadbiskup
19 genocida" koju sam ja preveo sa italijanskog jezika na srpski.

20 P: Hvala Vam.

21 G. MILOVANČEVIĆ: Molio bih sada da pogledamo verziju na B/H/S-u tog
22 dokumenta. Mesto toga, stavite ovu verziju na B/H/S-u. To što je na mon... na
23 ELMO-u prevod je ovoga što ćete sada pokazati.

24 P: Šta pred sobom vidite, gospodine svedoče?

25 O: Ovo je moj prevod knjige doktora Marca Aurelija Rivellija

26

27

28

29

30

1 "L'arcivescovo del genocidio" sa italijanskog jezika na srpski.

2 P: Hvala Vam. Molim da ovaj dokument uvedemo kao dokument... kao dokaz
3 Odbrane, časni Sude. Možete dokument ukloniti sa ELMO-a. Hvala.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Što želite da se uvrsti, gospodine
5 Milovančeviću, jer dvije su strane ovdje?

6 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, prv... ova strana na B/H/S-u predstavlja
7 izgled na B/H/S-u uvodne strane knjige, a iza je prevod tog izgleda na engleski
8 pa bih predložio da se oba ova lista uvedu kao jedan dokument radi lakšeg
9 razumevanja. Nisam bio dovoljno precizan, izvinite.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Obje strane se uvrštavaju u spis.
11 Molim da im se dodijeli broj.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, oprostite što ovako kasno
13 prigovaram, ali pitam se kakva je relevantnost da se uvrste samo ove dvije
14 naslovne strane. Mi bismo uložili prigovor na usvajanje ovoga kao relevantnog.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja sam pokušao da pogledam transkript
16 da vidim kakva je osnova za to, ali nisam vidio. Gospodine Milovančeviću, da li
17 biste Vi htjeli na to da odgovorite?

18 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, pošto smo mi kao tim Odbrane posebno
19 označili ove prve dve strane, želeo bih svedoku da pokažem neka dokumenta iz ove
20 knjige pa sam hteo posebnim izdvajanjem ove naslovne strane da ukažem, da
21 dokažem činjenicu da je gospodin koji je ovde prisutan kao svedok, prevodilac te
22 knjige. To se sa prve naslovne strane vidi.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A zbog čega to ne učinite onda kada
2 nam uvedete šta je to sadržaj ove knjige pa da uradimo sve zajedno? Umjesto da
3 imamo mnogo dokaznih predmeta, mogli bismo da imamo jedan dokazni predmet koji
4 uključuje uvodne strane i one strane na koje ćete se pozivati. I isto tako,
5 postavite osnovu za ono što želite da se uvrsti u spis.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Prihvatam tu sugestiju. Onda povlačim moj predlog da
7 sada posebno uvodim ove dve strane. Učinićemo to na kraju. Hvala Vam.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Hvala mnogo.

9 G. MILOVANČEVIĆ:

10 P: Gospodine Macura, Vi ste preveli ovu knjigu koju smo malopre vi...
11 čiji smo naslov videli na ovoj strani. Kao prevodilac ste upoznati sa njenim
12 sadržajem. Da li ono što se nalazi u knjizi predstavlja činjenice koje su Vama
13 poznate od ranije, iz života, iz Vašeg ličnog iskustva ili iskustva drugih
14 ljudi?

15 O: Te činjenice koje se pominju u knjizi samo su djelomično meni bile
16 poznate. Ja nisam imao uvid u dokumenta i ono što je arhivska građa koja je ovde
17 prisutna. Ali doktor Rivelli se potrudio da prikaže realno šta se događalo
18 izme... od osnivanja Nezavisne Države Hrvatske 1941. pa do kraja rata 1945. Tu
19 su uglavnom prikazani ustaški zločini nad srpskim stanovništvom, a ima i 105
20 fotografija. 105 fotografija gdje možete da vidite i kosture i iz...

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 izmasakrirane ljude, tako da... da je to potkrepljeno pravom dokumentacijom:
2 izjavama zvaničnika, generala, političara, nekih hrvatskih novinara i tako
3 dalje. Tako da je knjiga, ustvari, odličan dokazni materijal za ono što se
4 događalo od 1941. do 1945. na području takozvane Nezavisne Države Hrvatske.

5 P: Hvala Vam. Dovoljno je. Da li Vam je poznato ime Branimira Glavaša i
6 ko je taj čovek ako ga znate?

7 O: Branimir Glavaš je zastupnik u Saboru. Iz Osijeka je. On je... Sada
8 mu se sudi, međutim to ide slabo za zločine nad Srbima u ratu 1991.-1995., ali
9 sve to ide sporo, trapavo. Dokaza ima mnogo o njegovim naredbama o likvidaciji
10 Srba u Osijeku, ali...

11 P: Oprostite -

12 O: ... mnogi svjedoci su zastrašeni i ne smiju da svjedoče tako da... A
13 on je i sâm izjavljivao - mislim, nikad nije krio da je ustaša. Hrabrio je svoje
14 ljude da to s ponosom ističu i tako dalje. Bio je često prisutan na televiziji
15 tako da se mogao vidjeti čak. Znam kako izgleda.

16 P: Da li ste Vi čuli neku njegovu izjavu na televiziji koja se odnosi na
17 ustaše?

18 O: Pa znam da on stalno ponavlja: "Recite da ste ustaše. Treba da se
19 ponosite time." - u tom smislu, ali nebu... ne bi mogao tačno da ponovim - da
20 citiram tačno njegovu izjavu. Ali znam šta je suština mislim. Jer on to ponavlja
21 često.

22 P: Pre pauze samo još dva kratka pitanja. Kažete: "On je bio saborski
23 zastupnik". Znači, poslanik u Saboru Hrvatske.

24 O: Da.

25 P: Iz... Koja stranka... U okviru koje stranke je on bio -

26 O: U svakom slučaju, Hrvatska demokratska zajednica. Jer druge
27 stranke... Postoji Hrvatska stranka prava koja vodu Đapić, koja je proustaška

28

29

30

1 stranka -

2 P: Dovoljno je, dovoljno je. Hvala. Kažete: "Naređivao je ubistva Srba u
3 Osijeku." Otkud... Kako to - narodni poslanik, a u Osijeku naređuje ubistva
4 Srba?

5 O: Pa zato što je on iz Osijeka. On je zastupnik u Saboru iz Osijeka.
6 Tako da on radi na svom terenu.

7 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala vam, časni Sude. Mislim da bi sada bio momenat za
8 pauzu.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Sada ćemo na pauzu i nastaviti
10 sa radom u 12.30h.

11 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

12 ... Početak pauze u 12.00h

13 ... Sjednica nastavljena u 12.30h

14 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

15 Molim sjednite.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Milovančeviću!

17 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

18 P: Gospodine Macura, više puta nam je rečeno pa i danas smo čuli to
19 upozorenje da se manje bavimo istorijom. Možete li da pretpostavite kakva bi
20 bila reakcija Jevreja kada bi im svet preporučio da manje pričaju o holokaustu i
21 o svojim strašnim stradanjima?

22 G. BLACK: [simultani prijevod] Prigovor, časni Sude!

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, koja je
24 relevantnost ovog pitanja?

25 G. MILOVANČEVIĆ: Relevantnost proističe iz činjenice da Tužilaštvo
26 apsolutno ignoriše i zapostavlja ustaški zločin kao zločin genocida. I kao
27 holokaust koji je po svojim spoljašnim obeležjima strašniji od svega što je

28

29

30

1 civilizacija videla. Mi smo videli snimke sa Koranskog mosta - to je samo mali
2 detaljčić.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, dopustite mi
4 da Vas upozorim da ljudi za koje kažete da su ustaše i koji su počinili ta
5 krivična djela nisu pred ovim sudom, tako da ono što nam Vi kažete o njima nema
6 nikakve relevantnosti za ovaj predmet i prema tome, ovo pitanje nije dopušteno.

7 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vam, časni Sude.

8 P: Gospodine Macura, rekli ste da se gospodin Tuđman u svom uvodnom
9 izlaganju, u programskim načelima HDZ-a pozvao na Nezavisnu Državu Hrvatsku kao
10 "izraz povijesnih težnji hrvatskog naroda". Da li Vam je poznato kakav je bio
11 stav gospodina Tuđmana prema Srbima i Jevrejima? Da li znate za neke njegove
12 izjave?

13 O: Znam jednu njegovu izjavu. A on je izjavio da je sretan što mu
14 supruga nije Srпкиnja ili Jevrejka. A to dosta kazuje o njemu kao čovjeku i
15 onome šta misli o drugim narodima.

16 P: A da li mislite da li je to predstavljalo neku poruku srpskom
17 stanovništvu u Hrvatskoj - i hrvatskom istovremeno?

18 O: Pa dobro, sve je tu jasno. Mislím, nema tu šta. Izjava je jasna,
19 čista kao dan. Prema tome, nema potrebe ni da je komentarišemo.

20 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Mislím da to nije samo po sebi
21 jasno. Zamolio bih da ipak odgovorite na pitanje.

22 SVJEDOK: Ako neko kaže da je srećan što mu žena... supruga nije Srпкиnja

23
24
25
26
27
28
29
30

1 ili Jevrejka, to znači da ni u jednoj varijanti on ne bi mogao da živi s nekim
2 ko pripada toj nacionalnosti. Moj brat je oženjen Hrvaticom i ne pravi od toga
3 problem. Živi s njom.

4 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Koji dio ove rečenice, po Vašem
5 gledištu, odražava da to znači da ni pod kojim okolnostima ta osoba ne bi mogla
6 živjeti sa nekim ko je druge nacionalne pripadnosti?

7 SVJEDOK: Kaže da je sretan što nije to. Prema tome, onda bi bio
8 nesrećan, znači, ne bi mogao da to pod -

9 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Da li je to značenje riječi "srećan"
10 ili je to Vaša interpretacija?

11 SVJEDOK: "Srećan" je riječ koja u srpskom jeziku ima jasno značenje.
12 Engleska riječ "happy" može da bude i "zadovoljan" i tako dalje i ima blaža
13 značenja. A "srećan" je najsnažniji izraz što može da postoji u srpskom jeziku.

14 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Pošto ste Vi osoba koja se bavi
15 jezicima, možda biste Vi mogli da nam prevedete ovu riječ na engleski na nešto
16 bolji način, prikladniji.

17 SVJEDOK: [simultani prijevod] U redu. Možda nešto kao "ekstatičan",
18 "presretan".

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine, da li biste željeli da
20 svoj iskaz date na engleskom?

21 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ustvari, bolje mi je kad govorim srpski.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 To je jedan razlog. A drugi je razlog da je ovdje branjenik i ja bih želio da on
2 mene sluša na srpskom.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Onda Vas molim da govorite na
4 srpskom.

5 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ako je moguće. Ako ne, ako mi Vi naredite
6 da govorim engleski, ja ću govoriti engleski.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Od Vas je samo zatraženo da navedete
8 riječi "srećan" ili "sreća" ili štogod već da ona znači na srpskom i da je
9 prevedete, a ne da dajete svoje svedočenje na engleskom.

10 SVJEDOK: [simultani prijevod] U redu. Hvala.

11 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] U redu. Molim Vas da nastavite.

12 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Osim ove izjave koju je dao
13 gospodin Tuđman vezano što je ekstatičan što njegova supruga nije Srpkinja ili
14 Jevrejka, da li je dao još neke druge izjave koje su ukazivale na to kako je
15 gledao na Srbe i kako se odnosio prema Srbima? Ili je to jedina izjava koja je
16 data u određeno vrijeme?

17 SVJEDOK: On je dao mnoge izjave, ali ja nisam mogao sve da pratim.
18 Međutim on je napisao knjigu. On je napisao knjigu "Bespuća povijesne
19 zbiljnosti" u kojoj se valja gomile laži tako da to ne možete ni da čitate jer
20 to je potpuna fals... potpuni falsifikat istorije. I to je gadljivo čitate, a ne
21 da o tome raspravljamo. Jer on je bio istorijskih nauka.

22 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Molim Vas da stanete. Molim Vas
23 da ne ulazite u kvalitet ili prirodu knjige. Ja sam Vas samo pitala da li je
24 bila jedna prilika ili ih je bilo više. Hvala Vam.

25 SVJEDOK: [simultani prijevod] /prijevod engleskog transkripta:

26 "Oprostite, oprostite."/
27
28
29
30

1 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Molim Vas da nastavite
2 gospodine Milovančeviću. Zaboravila sam da Vam to kažem.

3 G. MILOVANČEVIĆ:

4 P: Kada smo već kod gospodina Tuđmana, šta je u toj svojoj knjizi, za
5 Vas, u njegovoj knjizi koju ste pomenuli, za Vas najfrapantniji podatak? Postoji
6 li nešto što bi se tako mogli okarakterisati?

7 O: Časni Sude, ja se time nisam bavio niti me to puno interesovalo. Ali
8 Franjo Tuđman je bio i logoraš i zarobljenik u vreme komunističkog režima, a on
9 je ustvari proizvod tog komunizma. On je bio Brozov general, ali kasnije, on je
10 okrenuo ćurak i bio je praktično sluga hrvatske dijaspore tj. hrvatske ustaške
11 organizacije spolja i morao je da radi ono za što su ga oni plaćali. A inače,
12 rekao sam već da je on pri kraju rata imao zadatak da prevodi domobrane i ustaše
13 u partizane tako da bi oni bili na pobjedničkoj strani poslije svih zločina koji
14 su radili...

15 P: Hvala Vam. Dovoljno je.

16 O: ... kao Nezavisna Država Hrvatska.

17 P: Hvala Vam. Dovoljno je.

18 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, dali
19 ste nam mnogo podataka o istorijskom dijelu i ja ne želim da Vas svraćam sa ovog
20 puta kojim ste krenuli sasvim korektno prije moje intervencije, pa bih Vas
21 zamolila da se na to vratite i da držite fokus.

22 G. MILOVANČEVIĆ:

23 P: Da li se... Šta Vi kažete o rečenici: "Strah od ustaša je
24
25
26
27
28
29
30

1 preuveličavan."? Kakvo je Vaše mišljenje o tome?

2 O: Poslije svega što se desilo i poslije svega što je najavljavano, nema
3 nikakvih razloga da govorimo o preuveličavanju straha. A sadašnja situacija,
4 molim Vas, ona je toliko jasna iz ove perspektive da tu nema šta da razgovaramo.

5 P: Hvala Vam.

6 O: Pogledajte koliko Srba sad živi u Hrvatskoj, koliko ih je bilo
7 ranije.

8 P: Hvala. Dovoljno je svedoče.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančević, odakle potiče
10 ovaj citat koji ste Vi naveli?

11 G. MILOVANČEVIĆ: To nije citat, časni Sude. Ja sam pitao svedoka da li
12 se može reći da je strah od ustaša preuveličavan. Takvo je mišljenje. To je
13 jedna od osnovnih teza Tužilaštva u ovom postupku. Kao da istorija ne postoji i
14 kao da se ništa nije desilo. Eto. Strah je taj preuveličan. I ja pitam gospodina
15 svedoka koji je živio u to vreme na tom prostoru, da li on ima takav utisak.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Znači, Vi ovu rečenicu uzimate iz
17 izvođenja dokaza Tužilaštva?

18 G. MILOVANČEVIĆ: Iz suštine postupanja Tužilaštva. To je suština
19 pristupa Tužilaštva. Zločin je postojao, genocid se desio, ali dobro... da li je
20 to 1991. preuveličano?

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Black.

22 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ne znam koliko treba da
23 govorim o tom. Naravno da nije tvrdnja Tužilaštva da nije bilo genocida u Drugom
24 svjetskom ratu. Mi samo smatramo da je nerelevantno za ovaj predmet i ja ulažem
25 prigovor na to što branilac uvijek iznova karakteriše stav Tužilaštva na način

26

27

28

29

30

1 za koji ja vjerujem da nije korektan. Sasvim sigurno naprosto nije tačan. To
2 nije stav Tužilaštva.

3 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja sam prvo odgovarao na pitanje Suda.
4 Nisam zastupao ovu tezu u startu koju kolega tužilac kaže. Kolega tužilac govori
5 o tome da je nesporno da je postojao genocid. I to je za mene nesporno. Ali ja
6 komentarišem tvrdnju da je strah od genocida preuveličan. Jezički i misaono, to
7 je za mene neodrživ stav. A pokušavam da pokažem da je to i faktički neodrživ
8 stav pošto sad o tome izvodimo dokaze. Masa dokaza je izvedeno od strane kolege
9 tužioca, a pokušavamo i mi na to da odgovorimo - da li je dakle, u to vreme,
10 nešto rađeno u ovom smislu o kome sada razgovaramo. Meni se to učinilo
11 relevantnim. Zato sam to pomenuo. Ne da bi... Žalim ako kolega tužilac smatra
12 ovo nekim mojim ličnim odnosom prema kolegama iz Tužilaštva - taman posla, časni
13 Sude. Ja samo govorim o tezama koje se iznose u optužnici i eventualnim tezama
14 Odbrane.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U tom slučaju, ako Vi govorite o
16 tezama sadržanim u optužnici, ja bih Vas zamolio da me direktno uputite gdje u
17 optužnici, odnosno, gdje u izvođenju dokaza Tužilaštva dolazi ova rečenica
18 "Strah od ustaša je preuveličan" zato što želim da je nađem. Pošto je to pitanje
19 za koje ste trebali odgovoriti, koje Vam je postavilo Vijeće, a Tužilaštvo je
20 uložilo prigovor. Kako bi mogli da ih utješimo, molim Vas, navedite referencu
21 gdje je to navedeno tako da mogu narediti gospodinu Blacku da ne pokreće ponovo
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ovakav prigovor.

2 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, u toku svakog unakrsnog ispitivanja naših
3 svedoka, kolege iz Tužilaštva su postavljala pitanja da li su lideri SDS-a i
4 lideri Srba iz Krajine preuveličavali strah od stanov... od ustaša kod srpskog
5 stanovništva i time podsticali njegovu reakciju koja će se potom iskoristiti za
6 realizaciju nekih političkih ciljeva. To je bilo juče. Evo, koliko juče kod
7 gospodina Branka Popovića, svedoka.

8 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Možete li da nam ukazete na redak u
9 kojem se to nalazi?

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koliko sam ja shvatio, ne radi se o
11 nekakvom retku, to je naprosto tema. Molim da nastavite, gospodine
12 Milovančeviću.

13 No prije nego što nastavite sutkinja Nosworthy ima nešto da kaže. No
14 prije nego što dam riječ njoj, ja želim da kažem: dopustit ću Vam da postavite
15 ovo pitanje vezano za strah od ustaša, ali se slažem da imate tendenciju, a
16 pokazali ste to i danas, da se na neadekvatan način odnosite prema Tužilaštvu i
17 zamolio bih Vas da to prestanete raditi.

18 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Mislom da je potrebno da svi
19 članovi Vijeća se konsultuju.

20 [Suci vijećaju]

21 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, moja
22 opservacija o pitanju koje ste postavili jeste da je malo suviše generalno. A

23

24

25

26

27

28

29

30

1 što se tiče obraćanja /nerazgovjetno/ svjedoka, možda bi bilo bolje da se
2 pozovete na neki određeni period o kojem biste htjeli da svjedok govori jer to
3 je Tužilaštvo... u okviru kojeg je Tužilaštvo tako navedeno. Dakle, za zapisnik
4 i kako bi bilo jasno, ako biste to mogli da to učinite na taj način, mislim da
5 bi bilo adekvatnije. Hvala Vam.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala vama, časni Sude. Nastojaću da budem što
7 precizniji. Uz Vaše dopuštenje, časni Sude, ja mogu nastaviti drugim pitanjima.
8 Da li sam Vas dobro razumeo? Mogu nastaviti svoje ispitivanje na ovu temu?
9 Dakle, ne produbljavati ovu opštu temu. Baviću se konkretnim činjenicama. Jesam
10 li Vas dobro razumeo? Oprostite samo. Sad se napravila pauza između mog
11 poslednjeg pitanja pa ne mogu sad ja da uhvatim vezu.

12 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Ja nisam bila jasna. Pitanje
13 koje je sporno, a koje je izazvalo prigovor je bilo pitanje koje se odnosilo na
14 preuveličavanje straha. Ono što sam ja rekla jeste da ga stavite u kontekst u
15 smislu perioda kao što je i Tužilaštvo učinilo...

16 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude.

17 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] ...kako bi se moglo jasno
18 shvatiti iz zapisnika.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. Ja takođe želim da
20 razjasnim da Tužilaštvo nije postavilo pitanje o strahu od ustaša. Mi smo
21 govorili o 1990. i da li je bilo pretjerivanja od straha od hrvatskih vlasti, a
22 ne ustaša. Pa bih želio isto tako da zamolim branioca da bude tačniji.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] U redu. Možda bih trebala to
2 pročitati kako je bilo odlučeno o ovom pitanju zato što je gospodin Black sada
3 na to stavio drugačiji poentu koja ide malo izvan onoga što smo mi rekli.

4 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Ali to je dio pitanja koje je bilo
5 postavljeno, zar ne, gospodine Milovančeviću?

6 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Molim da nastavite.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sasvim sigurno, ako gospodine
8 Milovančević želi da zna o ustašama, može da pita o ustašama. Međutim, za svrhe
9 ovog postupka, mislim da Tužilaštvo zanima ono što se odnosi na hrvatske vlasti
10 1990.

11 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, hvala Vam. Oprostite na ovom nesporazumu
12 koji sam ja napravio.

13 P: Sada govorimo o periodu 1990.-1991. godina. U toku 1990. godine jedan
14 od događaja koji ste pomenuli bio je govor gospodina Tuđmana u dvorani
15 "Vatroslav Lisinski". Sećate li se toga, svedoče?

16 O: Ja sam gospodina Tuđmana pratio u više situacija jer to sam morao da
17 radim, ali u svakom slučaju, čovjek je držao zapaljive govore iz poznatih
18 razloga. Međutim, ovdje je zanimljivije to što su Srbi odmah po dolasku HDZ-a na
19 vlast bili masovno otpušteni s posla. Oni su potpuno postali obespravljeni. A
20 mi, u Krajini, gdje su Hrvati bili u manjini, nismo otpuštali ljude s posla. Bio
21 je jedan slučaj nastavnice u Kninu koju je naš sud vratio na posao. Dara joj je
22 ime, Krlić Darinka. Prema tome, direktor je donio odluku da je izbací s posla

23

24

25

26

27

28

29

30

1 zato što je Hrvatica. A mi smo onda... ona je tužila sudu i ona je vraćena na
2 posao.

3 Takvu situaciju niste mogli imati na drugoj strani. Jer nisu otpušteni
4 ljudi na desetine nego na stotine ljudi. Masovno otpuštanje posla samo zato što
5 ne potpiše izjavu podrške vrhovništvu za politiku koju vodi. A zašto bi neko u
6 fabrici kad radi davao političku izjavu podrške rukovodstvu države. To nema veze
7 s pameću. Ni sa bilo kakvim pravom. A onda kad su počeli da Srbe ubijaju,
8 viđenije Srbe u gradovima, to je daleko više još pojačalo to. Vi ćete sigurno na
9 ovom suđenju čuti od onih koji znaju gdje su ljudi ubijani, ko ih je ubijao i
10 tako dalje i sigurno ćete imati dokaza. A ja...

11 P: Dovoljno je.

12 O: ... time ne raspolazem.

13 P: Dovoljno je, gospodine Macura. To su svakodnevna životna zbivanja na
14 teritoriji tadašnje jugoslovenske republike Hrvatske 1990., početak 1991.
15 godine. Kakav je bio odnos novih hrvatskih vlasti, vlasti HDZ-a prema prošlosti
16 -

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Prigovor, časni Sude. Ispričavam se što
18 prekidam. Možda sam pogrešno čuo, ali rečenica kaže: "Ovo su bila svakodnevna
19 zbivanja u Republici Hrvatskoj početkom 1990. godine." Ako je to bio pitanja, a
20 ne nastavak odgovora, onda se tu radi ili o tome da se postavljaju sugestivna
21 pitanja ili branilac svjedoči, a da ne postavlja pitanje.

22 G. MILOVANČEVIĆ: Potpuno je u pravu moj kolega. Ja sam izrekao jedan
23 neoprezan deo u tekstu koji ne može da bude u mom pitanju. Dakle, ovo "To su
24 bila svakodnevna pitanja." - to je konstatacija; nije pitanje i ja taj deo
25 povlačim. Apsolutno je kolega u pravu. To je... To ne bi trebalo da bude u

26

27

28

29

30

1 pitanju. Suština mog pitanja je bila: "Vi ste govorili o zbivanjima 1990.
2 godine.", ali sam to rekao na način koji apsolutno liči i na sugestivno pitanje
3 i na svedočenje. Ja to povlačim.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prije nego što se vratite na svoje
5 pitanje, molim Vas, možete li se suzdržati od toga da dajete izjave svjedocima
6 prije nego što im postavite pitanje? Ja pokušavam da Vas zamolim od početka ovog
7 suđenja da prestanete to raditi, ali Vi to nastavljate raditi. Ja ne znam zašto.
8 Ne pomaže nimalo "Žao mi je, moj kolega je bio u pravu. Nisam to trebao reći."
9 Vi ste to toliko puta već rekli da već postaje iritantno. Samo postavite pitanje
10 svjedoku, a da ne dajete nikakve izjave. Ako Vam je teško, onda mislim da Vas
11 Vijeće mora zaustaviti svaki puta kada postavite pitanje, a to bi značilo da će
12 Vas kod svakog pitanja koje pokrenete Vijeće zaustaviti zato što Vi to radite sa
13 svakim pitanjem koje postavljate.

14 G. MILOVANČEVIĆ:

15 P: Kakvo je... Kakav je bio odnos novih hrvatskih vlasti prema ustašama
16 u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj? U javnim istupanjima?

17 O: Pa ja sam već pominjao da... da je ključna ona Tuđmanova izjava da je
18 /nerazgovjetno/ Nezavisna Država Hrvatska Ante Pavelića bila "izraz povijesnih
19 težnji hrvatskog naroda." I mislim da... - izjava je toliko jasna da tu nema ni
20 potrebe da nešto komentarišemo. A isto se tako slažem da... da je bolje govoriti
21 o hrvatskim vlastima nego o ustašama, jer onda svaljujemo odgovornost samo na
22 jedan mali dio, a ustvari, riječ je o generalnom planu hrvatskih vlasti na tome
23 da se Srbi uklone sa tog prostora. I oni su tad to praktično uspjeli da postignu
24 zato što je Srba...

25 P: Hvala Vam.

26 O: ... sada vrlo malo ostalo na teritoriji Hrvatske.

27

28

29

30

1 P: Sa kakvim ciljem, političkim ciljem, su hrvatske zvanične vlasti
2 iskazivale svoj odnos prema ustašama i Drugom svjetskom ratu? Zašto ga uopšte
3 pominjati 50 godina kasnije? Imate li neko objašnjenje?

4 O: Naravno da imam objašnjenje jer mislim da je nužno. Ne treba se mi
5 mnogo baviti historijom, ali nužno je da se ona razumije i da se shvati.

6 Poslije Drugog svjetskog rata, komunističke vlasti su proklamovale
7 bratstvo i jedinstvo, bratstvo i jedinstvo između koljača i žrtve.

8 I jednostavno je historijografija na svoj način falsifikovala historiju.
9 Ali smo mi kao Srbi, mi smo znali šta se dešavalo zato što je bilo ljudi koji su
10 prošli kroz to. Nisu sve žrtve pobijene. U svakom pokolju, neko preživi. Tako se
11 desilo, recimo, da u pokolju u crkvi u Glini... u crkvi u Glini gdje je zaklano
12 1.567 Srba - o tome postoji zapisnik komisije i postoje sva imena zaklanih.
13 Preživio je samo jedan čovjek. On se zvao Ljuban Jednak. I on je kasnije tu
14 priču, normalno, morao da ispriča zato što je bio užasnut. Preživio je taj
15 pokolj. I, mi smo znali za mnoge stvari, ali historija je htjela da nešto drugo
16 govori.

17 I još nešto hoću da kažem. Etničko čišćenje Srba se nastavilo u
18 komunističkom režimu. Ja ću Vam reći na koji način. Vrlo perfidno. Donijet je
19 zakon o zabrani držanja koza - što znači zakon gdje zabranjuje životinji da
20 živi. Mislim da to nema ni u nečijoj iskrivljenoj mašti. A zbog čega? Da bi Srbi
21 koji su živjeli od toga morali da odu. To su padine Velebita i planine Dinare.
22 Oni nisu više imali od čega da žive jer to je krš. To je takav kraj... -kras je
23 u pitanju - da ste Vi mogli sa 50 koza da održavate porodicu. Sada kada je
24 životinji zabranjeno da živi, onda su Srbi morali da se sele. To je jedan način.

25

26

27

28

29

30

1 Drugi način je gradnja... izgradnja vojnih poligona i uklanjanje Srba sa
2 tog prostora. Ovdje ću pomenuti poligon vojni kod Slunja. A da časnom Sudu bude
3 jasno, Slunj se nalazi između Karlovca i Korenice. Tu su u blizini Plitvička
4 jezera. A Plitvička jezera su jedna od svjetskih atrakcija. I onda je došlo do
5 iseljenja 14 srpskih sela, a nije iseljeno ni jedno hrvatsko selo.

6 P: Hvala Vam, gospodine svedoče.

7 O: Ima tu još momenata o kojima ja -

8 P: Hvala Vam.

9 O: Znači, kontinuirano se radi na etničkom čišćenju Srba. I u komunizmu
10 i u fašizmu. Prema tome, ja ne znam šta Srbi da rade uopšte.

11 P: Međutim, niste odgovorili na moje pitanje.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo sekundu, gospodine
13 Milovančeviću.

14 Gospodine Macura, mogu Vam samo ovo reći. Kada bilo branilac ili bilo
15 drugi kaže "stanite", molim Vas da stanete. U redu?

16 A Vi možete da nastavite, gospodine Milovančeviću.

17 G. MILOVANČEVIĆ:

18 P: Gospodine Macura, izbegavao sam da Vas prekinem, međutim morao sam da
19 Vas prekinem. Niste odgovorili na moje pitanje: da li znate razlog zbog koga, na
20 primer, jedan Branimir Glavaš, poslanik u Saboru Hrvatske, ugledna ličnost u
21 Osijeku i drugi, uopšte 1991. godine pominju ustaše? Da li postoji neki
22 politički razlog za to?

23 O: Postoji razlog vrlo jednostavan. Jedan je poruka Hrvatima šta treba
24 da rade, a druga je poruka Srbima šta treba da očekuju. Mislim, to je toliko
25 jasno da mislim da nema razloga da elaborat radimo tu.

26 P: Hvala Vam.

27 G. MILOVANČEVIĆ: Molio bih da na monitoru pogledamo dokument Odbrane
28 1D0128. Trebao bi da je sada u elektronskom sistemu.

29 P: Da li prepoznajete ovaj dokument... dokument?

30

1 O: Ovo je dokument iz knjige koju sam preveo sa italijanskog jezika, a
2 ovdje su simboli pred kojima su ustaše polagale zakletvu pred poglavnikom Antom
3 Pavelićem. Tu vidite krst... krst, krst, nož i samokres. Ili pištolj, kako
4 hoćete. Znači, oni su pred ovim polagali zakletvu pred Antom Pavelićem kao
5 svojim poglavnikom.

6 A kasnije su, poslije pokolja i zločina, onda su im fratri, katolički
7 fratri Franjevci opraštali zločin i slali ih u drugi zločin. A primas katoličke
8 crkve, gospodin Alojzije Stepinac, bio je odlikovan od poglavnika Ante Pavelića
9 najvišim odlikovanjem za civilna lica.

10 P: Hvala Vam. Možete li nam pročitati - postoji prevod ovog kratkog
11 teksta ispod ove slike. To je tekst iz knjige Marca Aurelija Rivellija koju ste
12 Vi preveli.

13 O: Ja ne vidim sada tekst ispod slike. Ne vidim na monitoru.

14 P: Molim Vas da tekst ispod slike pogledamo.

15 O: Treba da podigne.

16 P: Da, da.

17 O: *Lift it up. Thank you. Thank you.*

18 25. juni 1941. Ustaške novine *Hrvatski tjednik* objavljuju ovu
19 fotografiju s tumačenjem:

20 "U znaku križa, pištolja i kame, simbola ustaške zakletve, hrvatski
21 pokret će se boriti i pobijediti."

22 P: Hvala Vam.

23 G. MILOVANČEVIĆ: Da pogledamo sada jedan drugi dokument. Sve ćemo ove
24 dokumente uvesti po jednom predlogu. To je dokaz Odbrane 129.

25 Ako možemo horizontalno da pogledamo ovu fotografiju i to obrnuto. Ako
26 možemo ovu levu polovinu da uveličamo. Da pogledamo samo levu polovinu, da.

27 P: Ova donja fotografija na levoj strani, šta predstavlja, gospodine
28 Macura?

29 O: To se zove nož za ubijanje Srba ili skraćeno "srbosjek". Moram da
30 podsjetim časni Sud da je Ante Pavelić, kao poglavnik Nezavisne Države Hrvatske,

1 održao sjednicu vlade na kojoj je tačka dnevnog reda bila "Nož". Dakle, na
2 sjednici vlade imate tačku dnevnog reda koja se zove "Nož". Jer su raspravljali
3 o tome kakav nož treba izmisliti da bi koljači brže klali i da bi se manje
4 umarali.

5 P: Hvala Vam, gospodine Macura. Šta ova donja fotografija pokazuje, kako
6 se ta sprava koristi?

7 O: Ovo je ustvari... ovaj gornji dio je napravljen od kože. I to je,
8 ustvari, neka vrsta rukavice. Gore se... provuče se ruka i gore je palac i onda
9 se stisne. Kad stisne šaku koljač, onda dolje ostaje samo oštrica noža. I tu
10 možete da vidite da je oštrica noža zakrivljena da bi lakše prerezala grkljan
11 žrtve. Znači, slijedi krivulju vrata.

12 P: Možete li nam pročitati šta gospodin Ravelli... Rivelli, Marco
13 Aurelio Rivelli, daje kao tumačenje uz prikaz ovog noža. To je donji ovaj tekst.

14 O: "Specijalna naprava koju su projektovale ustaše, a proizvela njemačka
15 fabrika *Solingen*, za klanje Srba i Jevreja u masovnim pokoljima."

16 P: Da li nešto Vi znate o ovom "srbosjeku", kao karakterističan detalj?
17 U jednoj rečenici.

18 O: Znam da je na Baniji 1991. godine nađen srbosjek.

19 P: Hvala Vam. Dovoljno je. Da li znate nešto iz perioda Drugog svjetskog
20 rata?

21 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Oprostite, gospodine
22 Milovančeviću. Kako smatrate da će ovaj iskaz pomoći sudskom Vijeću u donošenju
23 odluke o pitanjima koja se doista nalaze pred njima?

24 Mi smo čuli dosta iskaza o Vašim istorijskim podacima i 1941. i svim tim
25
26
27
28
29
30

1 stvarima. Međutim, ovo se znači odnosi na 25. juni 1941., oružje za rezanje
2 grkljana Srbima. Da li moramo ići toliko daleko i kako će nam to pomoći?

3 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja pokušavam preko gospodina svedoka da
4 ukažem samo na činjenice koje su Srbima koji su preživeli u Hrvatskoj Drugi
5 svetski rat bile vrlo dobro poznate i da pokušam da predstavim Sudskom veću šta
6 je za to srpsko stanovništvo značilo kada bilo ko u javnom životu se poziva na
7 ustaše, na Nezavisnu Državu Hrvatsku i nju proglašava svojim istorijskim
8 težnjama. Dakle, kakvu je to moguću reakciju moglo izazvati. Radi se pri tome
9 zaista o frapantnim činjenicama koje ni dobro obaveštenim ljudima nisu uvek
10 poznate.

11 Ovo je sakrivena istina. I mislim da kolega tužilac i kolege tužioci
12 kada pominju ovu temu nemaju sasvim dobar uvid u pravo stanje stvari. Mislim da
13 će ovo i njima pomoći da razumeju kada procenjuju iskaze svedoka zašto to
14 svedoci govore.

15 Dakle, osnovna tema je sada: čega su se to Srbi plašili? I postavlja se
16 pitanje da li je taj strak... strah logičan, normalan ili preuveličan.

17 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Još ste ranije spomenuli
18 Tužilaštvo i stav Tužilaštva vezano za iskaze, a Vijeće je ono koje je bitno i
19 koje određuje o tome kako će se prosuditi. Dakle, treba da imate na umu ne da se
20 bavite onim što Tužilaštvo razumije već morati nastojati da Vijeće shvati kako

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bi moglo da se pozabavi ovim pitanjem.

2 Postoji takođe činjenica da... znači, što se tiče određenih područja
3 istorijske pozadine, Vijeće shvaća da Obrana pokušava da to iznese, a ima
4 ogromne količine dokaza koje još treba da čujemo i ovo će možda prečiti umove
5 Vijeća sa ovom vrstom dokaza, ali to je samo kolateralno pitanje ustvari u ovom
6 predmetu. A nije od suštinskog značaja za substantiv.

7 Mislim da možete da shvatite da Vijeće shvata šta Obrana pokušava da
8 kaže vezano za istorijske podatke odnosno, šta je to na osnovu čega su Srbi
9 djelovali. No to ne znači da imate pravo da neprekidno to ponavljate sve do
10 besvijesti. Je li to u redu?

11 G. MILOVANČEVIĆ: Slažem se, časni Sude. Uz Vaše dopuštenje, radi se samo
12 o jednom pitanju koje je vezano za termin "redarsvenik", "uniformu" i "oznaku".
13 Želeo bih da pokažem još jednu fotografiju. I onda smo završili sa ovom temom.

14 Prihvatio sam potpuno ovo što ste časni sudija Nosworthy rekli. Ukoliko
15 dopuštate, mislim da bi bilo važno za razumevanje situacije i konkretno,
16 postupaka i samog optuženog.

17 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] U redu. Ali, gospodine
18 Milovančeviću, ako to svjedok može da sumira u tri rečenice ili tri pasusa, a ne
19 30 strana dokaza vezano za to. To je ono što pokušavam da Vam kažem.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Jedna strana -
2 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Mene zanima svako značajno
3 pitanje. Ali ipak, mora postojati nekakav način da se procijeni i odredi koja su
4 područja koja možete da proširite i područja u kojima ćete biti malo više
5 ograničeni.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Razumeo sam Vas potpuno.
7 Molio bih gospodina poslužitelja - ja sam sada rukujući ovim mojim
8 papirima pomešao brojeve oznaka dokaza Odbrane, pa da ne tražimo na monitoru -
9 samo ako možemo da stavimo jednu fotografiju na ELMO.

10 P: Da li nam, s obzirom da ste preveli knjigu gospodina Rivellija,
11 možete reći ko je ovaj čovek na fotografiji? Koga on predstavlja?

12 O: To je ustaški bojovnik iz Crne legije. I on pozira ovdje... pozira da
13 se fotografiše sa odsječenom glavom jednog četnika. Jer tu se vide oznake. Ovdje
14 se vidi ova kapa ovdje što stoji na glavi ubijenog četnika - nije mogla ostati
15 kad je... kad mu je glava odsječena nego je ona stavljena radi poziranja da se
16 zna ko je ko. Tako da ovdje vidimo jednog ustaškog bojovnika u uniformi sa
17 znamenjem koje je Tuđman vratio svojim redarstvenicima. Ovo znamenje gore što
18 vidite na kapi, to je Franjo Tuđman vratio... vratio svojim redarstvenicima i
19 zbog toga Srbi, većina Srba nije htjela da prihvati da bude u policiji pod
20 takvim oznakama. Jer oni su znali šta znače te oznake i na koga se oslanja.
21 Prema tome, jasna je bila poruka o čemu se radi. Tako da su... malo je bilo Srba
22 koji su ostali u policiji Hrvatske posle ove odluke.

23 P: Hvala Vam.

24 G. MILOVANČEVIĆ: Možete ukloniti ovu fotografiju. Molio bih, časni Sude,
25 da se ove fotografije koje smo sada pogledali uvedu kao dokaz Odbrane.

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Fotografije se uvode u spis. Molim da
2 im se odredi broj.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet
4 941.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

6 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala.

7 P: Gospodine Macura, da li ste Vi čuli za neko pismo kninskih
8 milicionera upućeno sredstvima informisanja i Petru Gračaninu?

9 O: Pa to je poslije odluke da redarstvenici praktično nose uniforme onih
10 koji su u Drugom svjetskom ratu klali Srbe. Onda je to pismo, normalno,
11 objavljeno i ono je upućeno na savezni nivo u Beograd. Suština pisma se svodi na
12 to da oni ne žele da prihvate takve uniforme, sa takvim oznakama i da ne žele da
13 budu u takvoj policiji. Mislim, na to se svodi. Ja ne mogu da se sjetim detalja,
14 ali znam šta je suština.

15 P: Da li se politička suština i životna suština takvog postupka, tog
16 pisma, može svesti na zaključak da je to nepoštovanje hrvatskih vlasti i pokušaj
17 postizanja nekih drugih političkih ciljeva?

18 O: Ma ja ne bih to tako, ovaj, okarakterisao. To je samo pokušaj da
19 se... da se odbrane od nečega što je... što je jedno monstruozno zlo koje je
20 bilo davno prisutno i koje i na taj način hoće da se vrati. Prema tome, to je
21 jednostavno pokušaj da se... da se ljudi odbrane od tog velikog zla. Znači,
22 riječ je praktično o samoodbrani, a ne o nepoštivanju vlasti. Jednostavno se
23 tražilo od tih vlasti da malo to promijene i da na drugi način postupe kod... i
24 kod uniformi i kod zvanja i kod svega ostalog. Međutim, nije se moglo na to
25 uticati. Normalno.

26

27

28

29

30

1 P: Da li Vi znate da li su bilo savezne vlasti, vlasti Jugoslavije ili
2 vlasti Hrvatske pomogle u mirnom rešenju tog problema, pod znakom navoda
3 "mirnom" - dakle, u razumnom rešenju tog problema?

4 O: Pa bilo je pokušaja sa saveznog nivoa, ali u Hrvatskoj nisu htjeli
5 ništa da slušaju. Oni su imali svoj plan i išli su do kraja. Tako da to... sve
6 je to bilo traljavo i tako da nikakvog efekta nije iz toga bilo.

7 P: Hvala. Preći ćemo sad na jednu drugu temu, gospodine Macura. Da li
8 Vam je poznato nešto o referendumu koji je održan u Krajini 1990. godine, o
9 opstanku u Jugoslaviji i prisajedinjenju SAO Srbiji? Tako je glasilo
10 referendumsko pitanje pa ga ja tako i postavljam.

11 O: Pa to je... to je referendum o prisajedinjenju Srbiji to je bila...

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, možete li da
13 ponovite drugi dio svog pitanja jer prevodioci nisu uspjeli da ga čuju?

14 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala, časni Sude. Ponoviću.

15 P: Dakle, pitao sam gospodina Macuru da li zna nešto o referendumu koji
16 se odnosio na pitanje ostanaka SAO Krajine u Jugoslaviji i prisajedinjenja SAO
17 Krajine Republici Srbiji. Kada sam postavljao ovakvo pitanje, otprilike sam
18 citirao temu referenduma. Bilo je više referenduma. Hteo sam samo da svedoku
19 identifikujem na koji referendum mislim.

20 O: Glavni idejator tog referenduma bio je doktor Babić i taj referendum,
21 normalno, narod je glasao gotovo 100% za to da ostanemo zajedno sa Srbijom u
22 istoj državi. I u tom smislu, ja sam bio u delegaciji koja je išla u Beograd da
23 nas primi Skupština Srbije. Međutim, mi tamo nismo bili uopšte primljeni u
24 Skupštinu Srbije -

25

26

27

28

29

30

1 P: Mogu li Vas ovde prekinuti, gospodine Macura? Dakle, -
2 G. BLACK: [simultani prijevod] Oprostite što prekidam, ali treba mi samo
3 objašnjenje. Pitanje na strani 78, red 5, odnosi se na referendum iz 1990. Na
4 osnovu konteksta i onog što je rečeno, da li se to radi o 1990. ili 1991.?
5 Zamolio bih da dobijem objašnjenje.
6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Milovančević.
7 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, 1990. su bili izbori, a ovo je 1991. Ja sam
8 rekao... Ako sam rekao da je 1990. onda sam napravio jednu omašku. Hvala kolegi
9 tužiocu. Dakle, referendum je... nije bio 1990., bio je 1991. Mislio sam na
10 aprilijski referendum 1991. Oprostite i hvala kolegi na intervenciji.
11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Milovančeviću.
12 G. MILOVANČEVIĆ: Hvala Vama, časni Sude.
13 P: Kada ste odgovarali na moje pitanje, gospodine Macura, da li ste Vi
14 mislili... na koji ste referendum mislili, dakle?
15 O: Ja sam shvatio da ste Vi pogrešno rekli godinu, ali ja sam mislio na
16 referendum o prisajedinjenju Srbiji s obzirom na to da... da sam ja bio u
17 delegaciji koja je išla u Beograd -
18 P: Hvala Vam. Hvala. Dovoljno je. Molim Vas, da li Vam je poznato kako
19 je doneta odluka kako će glasiti referendumsko pitanje i koje tu odluku donosio?
20 O: Najviše odluka je... Ustvari, odluke je donosio gospodin Milan Babić.
21 On je bio glavni čovjek kod nas i on je ustvari imao svoje savjetnike, ljude s
22 kojima je radio, formulisao i tako dalje. Uglavnom, on je donosio odluke koje
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bi onda prenio kao predloge na Glavni odbor Srpske demokratske stranke. Onda bi
2 se o tome pomalo raspravljalo i na kraju bi se donijela odluka da se iziđe s
3 takvim predlogom. Znači, da li ste za prisajedinjenje Republici Srbiji ili ne
4 pošto je to... praktično su to bili iznuđeni potezi jer mi nismo vidjeli izlaza
5 iz situacije tako da... Ali nismo naišli na pozitivan odgovor Beograda. Mi nismo
6 ni primljeni u Skupštinu.

7 P: Polako, gospodine Macura, molim Vas. Doći ćemo do toga.

8 U Vašim odgovorima jednom ste rekli da je pitanje bilo referendumsko o
9 ostanku SAO Krajine u Jugoslaviji i prisajedinjenju Srbiji, a drugi put ste
10 govorili samo o prisajedinjenju Srbiji. Dakle, kako je glasilo referendumsko
11 pitanje. Da li Vi to tačno znate? Sećate -

12 O: Ja ne mogu sad tačno da se sjetim. Znam suštine. Mi smo htjeli da
13 ostanemo u istoj državi. To je sva suština ovih događanja. Mi smo htjeli da
14 ostanemo u državi koju je neko rušio.

15 P: Hvala Vam. Referendum je održan. I kakav je bio rezultat?

16 O: Ne znam procenat, ali u velikoj većini narod se izjasnio za to da
17 bude zajedno sa Srbijom u istoj državi. To je to.

18 P: Hvala.

19 PREVODITELJICA: Prevodioci mole da se uspori.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Prevodioci nastoje da održe korak sa
21 vama.

22 G. MILOVANČEVIĆ:

23 P: Kakva je to delegacija? Ko je činio delegaciju koja je išla u
24 Beograd? I zašto je išla u Beograd?

25 O: Predsednik komisije je bila Ljubica Vujanić, kol'ko se ja sjećam. I
26 Ljubica Vujanić je bila zadužena za pravno formulisanje svih akata koji su bili

27

28

29

30

1 vezani za referendum zato što je ona pravnik po struci. Ja nisam pravnik. Znam
2 neke elementarne stvari iz prava, ali ona je bila predsednik komisije i bila je
3 zadužena za to da to predoči u Skupštini Srbije.

4 P: Mogu li Vas ovde prekinuti, gospodine Macura? Dakle, gospođa Ljubica
5 Vujanić, Vi i - da li je još neko bio u delegaciji?

6 O: Bila je, kol'ko se sjećam, predsjednica opštine Gračac.

7 P: Hvala. Šta je bio vaš zadatak? Zašto ste vi putovali u Beograd?

8 O: Mi smo putovali u Beograd da budemo primljeni na zasjedanje Skupštine
9 Srbije koja je bila u zasjedanju. I da na Skupštini Srbije predočimo referendum,
10 njegove rezultate i naš zahtjev prema Srbiji.

11 P: A kakav je bio zahtev vaše delegacije prema Srbiji tom prilikom?

12 O: Naš zahtjev je bio da Skupština Srbije prihvati taj referendum i da
13 nas praktično primi da budemo zajedno s njom u istoj državi. To je suština. Sad
14 ja ne znam pravno to obrazložiti, ali nije toliko ni bitno.

15 P: Hvala Vam. Vi ste tamo otišli kao delegacija SAO Krajn... kao SAO
16 Krajine, a da li su vas primili u Skupštini Srbije? Šta je tamo bilo?

17 O: Nisu nas uopšte primili u Skupštini Srbije. Imali smo samo neformalne
18 razgovore sa podpredsednikom Borislavom Petrovićem koji je sada pokojni, sa
19 Pavićem, Obradovićem i sa gospodinom Mićunovićem koji je bio poslanik u
20 Skupštini Srbije. I to smo neformalno razgovarali. Nikakav prijem nismo imali

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nego s njima sjeli jedno dva-tri sata i to je bilo sve. Ali ne u Skupštini nego
2 negdje na nekom sasvim drugom prostoru koji nije imao veze s tim.

3 P: Da li ste -

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo jedan trenutak, molim Vas. Molim
5 Vas da napravite pauzu. A Vi gospodine Macura napravite pauzu nakon što je
6 postavljeno pitanje.

7 Nastavite sada.

8 G. MILOVANČEVIĆ:

9 P: Gospodine Macura, možda ste se malo umorili, ali bi mogli da malo
10 više vodimo računa o gospodi iz prevodilačke službe. Imaju težak posao. Dakle,
11 to je primedba pre svega meni.

12 Da li je, dakle, delegacija SAO Krajine primljena na zasedanje Skupštine
13 Srbije ili ne?

14 O: Ne.

15 P: Hvala. Da li ste vi uspjeli tom prilikom da prenesete vaš zahtev
16 Skupštini Srbije? Da li vam je to dozvoljeno?

17 O: Ne.

18 P: Da li ste se tom prilikom sreli sa gospodinom Miloševićem? On je tada
19 bio predsjednik Srbije kol'ko se sećam.

20 O: Ne, ni slučajno.

21 P: Kakva je bila reakcija člana delegacije iz... ovog trećeg člana iz
22 Gračaca? Da li se sećate?

23 O: Ona se samo rasplakala i nismo mogli da je utješimo. Mislim, bio je
24 to ovako jedan histeričan plač tako da... nismo znali šta da radimo s njom.

25 P: Zašto se ona rasplakala?

26 O: Pa rasplakala se zbog toga... Ona se nadala da će taj... da će taj

27

28

29

30

1 referendum koji smo mi održali, da će on imati neki svoj pozitivan rezultat.
2 Međutim, kad je shvatila da od toga nema ništa, ona je jednostavno histerično
3 plakala, ridala, to je bilo sve.

4 P: Hvala Vam.

5 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Oprostite. Da li je delegacija
6 bila navedena da vjeruje da će se na vaš zahtjev gledati povoljno, s naklonošću?

7 O: Mi smo...

8 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Mislim tu na zahtjev za
9 prisajedinjenje.

10 O: ...se samo nadali da bi to moglo biti pozitivno. Ništa drugo.

11 SUTKINJA NOSWORTHY: /prijevod engleskog transkripta: "Hvala Vam."/

12 G. MILOVANČEVIĆ: Mogu li nastaviti, časni Sude? Hvala.

13 P: U vezi sa ovim poslednjim pitanjem časne sudije Nosworthy, da li je
14 Republika Srbija imala uticaja na održavanje tog referenduma čije ste vi
15 rezultate sada nosili o kome govorite? Da li je ona imala ikakvog uticaja na to?

16 O: Nije nikakvog imala, a to je i pokazala time što nije htela uopšte da
17 o tome raspravlja. Prema tome, to je bio naš referendum sa nadom da bi on mogao
18 da bude uspješan. Ništa drugo.

19 P: Hvala Vam. To je bilo u aprilu 1991.?

20 O: /nečujno/

21 P: Kada... Da li znate... Da li se sećate kada se formila... formira
22 Vlada SAO Krajine?

23 O: Vlada SAO Krajine na Nikoljdan 1991., u decembru.

24

25

26

27

28

29

30

- 1 P: To je prva vlada?
- 2 O: Da. A poslije smo imali Vladu Republike Srpske Krajine. Ja se ne
3 sećam datuma, mislim. Stvarno ne znam.
- 4 P: Gospodine Macura, samo da se ne preklapamo. Vi ste u Vašem... Vašim
5 ranijim odgovorima pominjali da je SAO Krajina proglašena 19. decembra, kako Vi
6 kažete, na Nikoljdan 1990.? Je l' se sećate toga?
- 7 O: To je bilo prije proglašenja hrvatskog Ustava u Zagrebu.
- 8 P: Da. Hvala.
- 9 O: Jer... Jer je bio... bilo je najavljeno proglašenje Ustava u Zagrebu
10 gde mi ne postojimo kao narod -
- 11 P: Hvala. Dovoljno je. Da li... Kada je nakon osnivanja SAO Krajine
12 oformljena prva vlada SAO Krajine?
- 13 O: Ja... Ne sjećam se tačno datuma. Mislim, to je trajalo, ne -
- 14 P: Postavio sam ovo pitanje zbog sledećeg pitanja: da li Vam je poznato
15 da je, na primer, negde u maju 1991. napravljena nova vlada SAO Krajine?
- 16 O: To je onda mogla biti vlada Republike Srpske Krajine. To nije isto.
17 To je onda viši nivo organizovanja.
- 18 P: Da li znate ko je napravio tu vladu?
- 19 O: Doktor Milan Babić.
- 20 P: Rekli ste: "Vladu je napravio doktor Milan Babić." Kako to jedan
21 čovek napravio vladu?
- 22 O: Pa, to se radi svuda. Postoji neko ko formira vladu. To svuda u
23
24
25
26
27
28
29
30

1 svijetu praksa da čovjek jedan formira vladu, okuplja tim ljudi s kojima će da
2 radi.

3 P: Da li Vam je poznato da li Republika Srbija ima bilo kakve veze sa
4 formiranjima vlade SAO Krajine?

5 O: Ono što je -

6 P: Ili Republike Srpske?

7 O: Ono što je meni govorio doktor Milan Babić, predsjednik Milošević
8 nije htio da čuje za formiranje vlade. On se tim praktično rugao. Tako da
9 predsjednik Milošević nije ni slučajno htio da mi formiramo vladu. On je htio da
10 formiramo nešto na nižem nivou, da imamo neke sekretare ili ne znam kako da ih
11 zovemo, al' da nemamo ministre i predsjednika vlade i tako dalje. Zato je
12 praktično i došao u sukob sa Milanom Babićem, mislim.

13 P: Kada kažete "Predsjednik Milošević, predsjednik Srbije nije hteo...
14 nije želeo da se formira vlada" - ti detalji su Vam poznati na osnovu čega?

15 O: Na osnovu toga što mi je govorio doktor Babić. Jer on se često
16 sastajao sa predsjednikom Miloševićem. Ja sam sa predsjednikom Miloševićem bio
17 samo nekoliko puta jer to nije trebalo niko ništa da prevodi i tako dalje.
18 Govore isti jezik, nemaju problema.

19 P: A da li je gospodin Babić, kada Vam je govorio o stavu Miloševića
20 prema Vladi Krajine, da li Vam je iznosio svoje viđenje, kako se on odnosi prema
21 tom pitanju i šta će on raditi?

22 O: Pa dobro, on je svoje viđenje... on je svoje viđenje praktično
23 pokazao svojim postupcima. On je insistirao na tome da s... da formira vladu i
24 da on bude glavni čovjek tu i tako dalje. Tako da je to iz samih postupaka

25

26

27

28

29

30

1 jasno. On nije htio da sluša, niti da sluša savjete ovog i onog. On je imao
2 svoju liniju koju je provodio do kraja.

3 P: Kakav je bio Vaš stav i Vaše mišljenje kakvo je bilo prema takvoj
4 delatnosti gospodina Babića u to vreme?

5 O: Ja sam... Ja nisam mnogo vjerovao u to, ali nisam ja mogao... mogao
6 da utičem mnogo na gospodina Babića. Mislim, ja sam mogao da dam svoje
7 mišljenje, ali ono nije bilo uopšte relevantno.

8 P: Da li ste Vi u Vladi SAO Krajine ili Republike Srpske Krajine imali
9 neke funkcije?

10 O: Ja sam bio ministar informisanja u toj vladi dok nije ona smijenjena.
11 A smijenjena je povodom donošenja Vanceovog plana.

12 P: Hvala Vam. Govorimo o 1991. godini. Da li znate... Da li se sećate
13 kada... da li su i kada Hrvatska i Slovenija proglasile samostalnost,
14 nezavisnost, odcepljenje? Kako biste nazvali -

15 O: Oni su dosta rano proglasili secesiju. Ali nisu bili priznati od
16 Ujedinjenih nacija. Međutim bilo je onih koji su ih priznali. Recimo, mislim da
17 je Vatikan i Njemačka su priznali odcepljenje što znači to je bila podrška
18 secesionističkim republikama da mogu da se... da se odvoje.

19 P: Hvala Vam. Šta se dešavalo u Jugoslaviji nakon proglašenja
20 odcepljenja Slovenije i Hrvatske? Da li se sećate tih događaja?

21 O: Ja ne mogu datuma da se sjećam jer to nisam smatrao ni važnim. Nisam
22 ni zapisivao. Ali znam da su tekli događaji tako da su Hrvatska i Slovenija išle
23 do kraja u tome da izvrše secesiju od države. I tu je... desilo se nešto,

24

25

26

27

28

29

30

1 recimo, što mene čudi da niko od Slovenaca nije bio... - ja moram kao svjedok da
2 kažem da niko od Slovenaca nije bio u Haškom tribunalu da mu se sudi. Jer
3 Slovenci su napravili prvi zločin. To je zločin protiv mira. To je rušenje jedne
4 države. I to je zločin protiv mira iz kojeg proističu drugi zločini. Tu je
5 ponašanje međunarodne zajednice isto nije bilo u skladu sa pravom, međunarodnim
6 pravom, koliko je meni poznato.

7 P: Hvala Vam. Kada kažete: "Slovenci su prvi izvršili zločin." - na šta
8 tu mislite? Kada se to desilo? Kako?

9 O: Oni su ubili 138 vojnika Jugoslovenske narodne armije. 138. Ako
10 pogledate, recimo, događaje sada u svijetu pa vidite, recimo, šta je Izrael
11 uradio za 2 vojnika zarobljena, onda možete zamisliti šta bi ta država uradila
12 za toliko ubijenih vojnika.

13 Međutim, general Kadijević je zabranio da se to objavi. Tako da javnost
14 nije ni znala. Znalo se da su neki vojnici pobijeni, ali nije se znao broj. 138
15 je bilo ubijeno u Sloveniji.

16 P: A otkuda Vam je poznat taj podatak?

17 O: Taj podatak mi je poznat od -

18 P: Molim Vas, molim Vas, samo pauze malo.

19 O: Taj podatak mi je poznat iz razgovora sa profesorkom Smiljom Avramov
20 jer sam ja njenu knjigu "Opus Dei" preveo na engleski jezik i u tom smislu sam s
21 njom imao kontakte i između ostalih stvari i to mi je rekla. Jer ona je bila
22 direktno sa generalom Veljkom Kadijevićem.

23 P: Hvala. Šta se dešavalo u Hrvatskoj nakon proglašenja odcepljenja? Vi
24 ste rekli: "Te dve republike su rešile da idu da kraja" - tako... tako sam
25 nekako zapamtio Vaše reči. Šta se to dešavalo?

26

27

28

29

30

1 O: Pa, u Hrvatskoj je praktično postojala slavljenička atmosfera pošto
2 ih je... pošto su ih Nijemci priznali. Jer oni su znali da su... da je Njemačka
3 moćna država; i Vatikan je tu - tako da... da su znali da će oni na kraju biti
4 priznati i od Ujedinjenih nacija. Jer nije Njemačka makar ko! Mislim, to je -

5 P: Hvala, hvala, dovoljno je. Pre tih priznanja o kojima ste Vi
6 govorili, da li je na području Hrvatske bilo nekih sukoba?

7 O: Sukobi su počeli na Plitvicama. To smo već rekli. To je bio Uskrs, je
8 l' tako? I od tada je... od tada su stalno tinjali sukobi koji su bili vrlo
9 niskog inten...intenziteta zbog toga što je Jugoslovenska narodna armija igrala
10 tampon zonu. Praktično nije dozvoljavala da dođe do... do sukoba širih razmjera.
11 Ali je provokacija bilo neprestano.

12 P: Hvala. Rekli ste: "Jugoslovenska narodna armija nije dozvoljavala da
13 dođe do sukoba šireg intenziteta." A da li je došlo do takvih sukoba?

14 O: Pa došlo je kasnije zato što je i JNA bila napadnuta od hrvatske
15 strane. Onda JNA više nije mogla da ostane u ulozi koj... s kojom je počela da
16 radi nego je praktično našla se u sukobu sa hrvatskim snagama.

17 P: Hrvatska je proglasila odcepljenje polovinom 1991. Dešava se sukob sa
18 hrvatskim snagama. Ko to koga tu napada? Da li Vi znate?

19 O: Ja sam već pomenuo da je Hrvatska formirala posle podizanja barikada
20 i blokade puteva i pruga, Hrvatska je formirala velike snage koje je dovodila u
21 novoformirane policijske postaje. Pomenuo sam tu slučaj Kijeva i Saborskog. Tamo

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 gdje nikada postaje policijske nisu postojale, al' oni su dovlačile velike
2 snage, ne obične u policijske stanice. I onda su napadali na... na teritoriju
3 SAO Krajine.

4 P: Niste odgovorili na moje pitanje. Možda ga nisam precizno pres...
5 postavio. Da li je bilo... Kako je došlo do sukoba JNA i hrvatskih snaga? Ko je
6 tu koga napadao?

7 O: Pa, to se moglo pratiti i preko televizije i tako dalje jer su
8 kasarne u hrvatskim gradovima, kasarne su bile blokirane i prećeno je
9 vojnicima... - čak su dovodili žene i djecu oficira pred kasarne preteći da će
10 ih pobiti ukoliko vojska ne napusti Hrvatsku. Tako da su -

11 P: Da li je... Da li Vam je poznato da li je bilo napada na kasarne,
12 oružanih napada na kasarne?

13 O: Bilo je napada. Kako nije bilo napada?! Bilo je napada, sjećam se, na
14 Koranskom mostu, recimo. To je u Karlovcu. To je bio jedan stravičan zločin -

15 P: Dovoljno je. Hvala. Kada dolazi do pokušaja da se, uz pomoć
16 Ujedinjenih nacija situacija u Jugoslaviji smiri, do takozvanog Vanceovog plana?
17 Sećate li se?

18 O: Ja se sjećam razgovora sa gospodinom Cyrusom Vanceom jer sam ja bio s
19 Milanom Babićem na tim razgovorima u Beogradu. I znam kako su razgovori tekli.
20 Gospodin Cyrus Vance nam je rekao da prvi put Ujedinjene nacije... po prvi put
21 koriste takozvane "mrlje od mastila". Izgleda da smo mi Srbi pokusni kunići jer

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 stalno se nešto prvi put dešava upravo sa Srbima. Čak je i ovaj tribunal osnovan
2 prvi put radi Srba.

3 Ali sad ću Vam reći kako su tekli razgovori gospodina Babića i Cyrusa
4 Vancea. Je l' mogu da kažem?

5 P: Izvolite.

6 O: Gospodin Cyrus Vance je predložio da se mrlje od mastila, znači,
7 snage Ujedinjenih nacija da dođu na teritoriju Krajine i da na taj način zaštite
8 ovu zonu.

9 Međutim, gospodin Babić je insistirao na tome da mrlje od mastila treba
10 primijeniti na hrvatske gradove zato što u hrvatskim gradovima Srbi stradaju.
11 Znači, u hrvatskim gradovima ubijaju Srbe. Predlog doktor Milana Babića bio je
12 da se mrlje od mastila primjene u hrvatskim gradovima, a ne na teritoriju...
13 teritoriji SAO Krajine. Međutim, gospodin Vance, naravno, nije htio ni da čuje
14 za to.

15 Onda je gospodin Babić dao drugi predlog. Drugi predlog gospodina Babića
16 bio je da se trupe Ujedinjenih nacija rasporede na liniji razgraničenja, a ne po
17 dubini teritorija Krajine. Gospodin Cyrus Vance nije ni to htio da prihvati i ti
18 razgovori su tako okončani.

19 Onda je gospodin Cyrus Vance otišao kod gospodina Miloševića da na njega
20 vrši pritisak da se prihvati Van... njegov plan.

21 P: Hvala Vam.

22 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, mislim da smo stigli do kraja radnog dana.

23 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Koliko Vam još vremena treba za ovoga
24 svjedoka, gospodine Milovančeviću, zato što ste sada upotrebili četiri petine
25 vremena koje ste prvobitno procijenili da će Vam trebati? Ali, to ustvari ne

26

27

28

29

30

1 treba važiti zbog ove dvije odluke koje su bile iznijete.

2 G. MILOVANČEVIĆ: Ja vodim računa o našoj procjeni, ovoj drugoj,
3 poslednjoj koju smo dali i ja ću sutra u toku prve sednice završiti. Do kraja -
4 Dakle, sutra -

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne, ne, gospodine Milovančeviću. Ova
6 druga procjena takođe nije važeća zbog druge odluke koja je donijeta. Morate da
7 se ravnate prema drugoj odluci.

8 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ja o... tom drugom odlukom Sudskog veća
9 nisam dobio nikakav nalog u pogledu dužine trajanja ovog svedoka. Koliko sam ja
10 razumeo situaciju, mi smo Sudskom veću dostavili revidiranu naš... našu procenu
11 trajanja svedočenja i na osnovu toga je Sudsko veće donelo odluku koju mi moramo
12 da poštujemo. To nije... To je nesporno. Nego, samo objašnjavam sopstveno
13 razumevanje situacije - da me ne shvatite pogrešno. Dakle, mi smo procenili da
14 bi svedočenje gospodina Macure trebalo da traje deset sati. Sada smo potrošili
15 ova tri sata i 45 minuta i sutra još sat i 15 minuta i došli smo do... do...
16 onda smo do -

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Deset sati?

18 G. MILOVANČEVIĆ: Još sat i 15 minuta, a onda kolegama tužiocima -

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću, da li Vi
20 čitate odluke koje mi donesemo?

21 G. MILOVANČEVIĆ: Da, časni Sude.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A jeste li pročitali zadnju odluku u
23 kojoj se kaže da bi trebalo do jučer da podnesete revidovani podnesak u kojem
24 ćete navesti svoje revidovane procjene u skladu sa ovom poslednjom odlukom?

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Da.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jeste li Vi podnijeli taj podnesak
3 jučer?

4 G. MILOVANČEVIĆ: Juče usmeno, kao predsjednika Veća i Veće obavestio da
5 smo mi tu odluku doneli, da smo mi razmotrili vreme za sve svedoke i da uopšte
6 ne vidimo mogućnost, osim potpuno proizvoljnog postupanja, reda-radi, da
7 korigujemo vreme. Mi ne možemo skratiti vreme više za naše svedoke.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li Vas dobro shvatam da Vi kažete
9 da se nećete povinovati tom nalogu? Jer to jeste nalog za Vas.

10 G. MILOVANČEVIĆ: Ne, ja ne kažem to. Kažem -

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Onda bih Vas zamolio za jednu
12 uslugu. Molim Vas otiđite i pročitajte dokument pa ćemo o njemu razgovarati
13 sutra. Hvala. Završili smo s radom.

14 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Sutra počinjemo u 9 ujutro.

16 Sjednica završena u 13.48h.

17 Nastavak zakazan za srijedu,

18 13.09.2006. u 9.00h.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30